

Ұлық мерекенің ұлағаты

Егемендік – ұлттың маңдайына жазылған тағдырлы таңдау. Оның қадірі өткеннің өнегесімен, бүгіннің берекесімен, ертеңге деген жауапкершілікпен өлшенеді. Ақорда төрінде өткен Республика күніне арналған салтанатты жиында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев елдіктің осы биік мұратын тағы бір мәрте айқындады. Тәуелсіздіктің тұғырын бекемдейтін күш – халықтың бірлігі, мемлекеттің мерейін өсіретін құндылық – адал еңбек. Ұлттық мереке қарсаңында екі мыңнан астам азаматтың мемлекеттік наградаға ие болуы да осы ұстанымның айғағы. Сол құрметтің төрінде қарағандылықтар да бар.

Ерканат КЕЧЕСБЕКҮЛЫ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Салтанатты жиында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстанның тәуелсіз мемлекет ретінде қалыптасу жолына тоқталып, егемендіктің тарихи мәні мен ел дамуының басты бағдарларын айқындады. Президент 25 қазанды Ұлы даладағы мемлекеттілік дәстүрі қайта жаңғырған күн ретінде бағалап, Егемендік Декларациясының қабылдануы ұлт жылнамасындағы жаңа кезеңнің бастауы болғанын атап өтті.

– Бұл – бүкіл халқымыз үшін мән-мағынасы ерекше және кастерлі мейрам! 25 қазанда ақжолтай құжат – Қазақстанның Егемендігі туралы Декларация қабылданды. Дәл сол күні ұлт жылнамасының жаңа кезеңі басталды. Көп ұзамай өз алдына дербес ел атандық. Тарихи әділдік орнап, қасиетті қазақ жеріне Тәуел-

сіздіктің алтын қазығы қағылды, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Биылғы Республика күні Тәуелсіздіктің 35 жылдығы қарсаңында аталып өтуде. Сондықтан, ұлттық мерекенің мәні өткенге тағзым етумен ғана шектелмейді. Бұл – жүріп өткен жолды саралап, бүгінгі жетістікті бағамдап, келешек алдындағы жауапкершілікті сезінетін кезең.

Мемлекет басшысының сөзіндегі негізгі ой да осыған саяды. Егемендіктің баянды болуы мемлекеттің беріктігіне, қоғамның бірлігіне және әр азаматтың ел алдындағы жауапкершілігіне байланысты. Өйткені, тәуелсіздік – бір ұрпаққа ғана тиесілі игілік емес, келер буынға аманат етілетін ең қымбат құндылық.

Қасым-Жомарт Кемелұлы салтанатты жиында Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштеріне де тоқталды. Мәліметке сәйкес, 2019 жылдан бері ел экономикасы 30 пайызға жуық өскен. Жан басына шаққандағы ішкі жалпы өнім көлемі

15 мың доллардан асқан. Шағын және орта бизнестің экономикадағы үлесі 40 пайызға жеткен.

Өнеркәсіп, көлік-логистика, цифрлық технологиялар мен әлеуметтік инфрақұрылым салаларындағы өзгерістер де назардан тыс қалмады.

Мәселен, кейінгі жеті жылда елімізде он мыңдаған шақырым автомобиль және теміржол салынып, жөнделген. 2019 жылдан бері 1259 денсаулық сақтау мекемесі бой көтерген. Білім беру саласында 1342 заманауи мектеп пен 1483 балабақша ашылған.

Дегенмен, Президент қол жеткен табыстарға тоқмейісуге болмайтынын атап өтті. Әлемдегі өзгерістердің қарқыны жаңа талаптар қойып отыр. Демек, мемлекеттілікті нығайту – аяқталған іс емес, үздіксіз жалғасатын міндет.

– «Егемен елдің еңсесі – биік» деген сөз бар. Біз қасиетті Тәуелсіздігіміздің арқасында түрлі салада толайым табысқа жетіп келеміз. Сондықтан, бейбіт күннің қадірін

біліп, мемлекеттігімізді күшейте түсу үшін табанды еңбек етуіміз керек, – деді Мемлекет басшысы.

Республика күні – елдің өткенін таразылап, ертеңіне бағдар түзейтін, халықты ортақ мұратқа ұйыстыратын ұлық мереке. Мемлекет басшысы егемендік пен тәуелсіздіктің халқымыз үшін ең қымбат қазына, ең асыл құндылық екенін атап, мемлекеттілікті нығайтып, ел іргесін бекемдеу әр азаматтың қасиетті борышы екенін жеткізді.

Сондай-ақ, Мемлекет басшысы тарихқа біржақты көзқараспен қарауға болмайтынын атап өтті. Ұлт шежіресі сын-кәтерлі кезеңдермен ғана емес, ұлы жеңістермен, мәңгілік мұралармен, теңдессіз дәстүрлермен де сабақтасып жатыр. Осы даңқты жолдың әр кезеңінде ел тағдырына із қалдырған жігерлі, табанды, жасампаз тұлғалар тұр. Президент олардың өмір жолы мен ұстанымы кейінгі ұрпаққа өнеге болуы керектігіне назар аударды.

Республика күні қарсаңында жарияланған Президент Жарлығы осы еңбектің мемлекет тарапынан бағаланғанын көрсетті. Биыл Ақорда төрінде «Парасат» орденімен марапатталғандардың қатарында «Қарағанды медициналық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамының профессоры Майда Түсіпбекова бар. Ал, «Құрмет» орденіне Қарағанды облыстық денсаулық сақтау басқармасының «Көпбейінді облыстық балалар ауруханасы» коммуналдық мемлекеттік кәсіпорнының бөлімше меңгерушісі Екатерина Кальмбах ие болды.

Қоғамдық келісім мен этносаралық татулықты нығайту бағытындағы еңбегімен танылған Қарағанды облысы «Шешен-ингуш «Вайнах» этномәдени бірлестігі» қоғамдық бірлестігінің төрағасы Увайс Джанаев «Ел бірлігі» орденімен Мемлекет басшысының қолынан алды.

Айта кету керек, мемлекетімізді көркейтуге белсене атсалысқан, адал еңбегімен көпке үлгі болған 2 мыңнан астам азамат марапатталады. Соның ішінде, 270-ке жуық білім-ғылым, денсаулық сақтау саласының қызметкеріне, 473 жұмысшы мамандығы өкілдеріне және 129 еңбек ардагеріне, сондай-ақ, 200-ден астам шағын және орта бизнес өкіліне мемлекеттік награда тапсырылады.

Сурет akorda.kz

Құрметті қарағандылықтар!

Сіздерді келіп жеткен 25 қазан – Республика күнімен шын жүректен құттықтаймын!

Бұл мереке еліміздің тарихында айрықша орын алады. 1990 жылғы 25 қазанда Қазақ КСР-інің мемлекеттік егемендігі туралы Декларация қабылданып, ол Қазақстанның тәуелсіздікке бастар жолындағы маңызды тарихи кезеңге айналды және мемлекетіміздің одан әрі дамуына негіз қалады.

Республика күні халық бірлігін, азаттыққа деген ұмтылысты, ұлттық құндылықтарға деген құрметті және туған жердің болашағы үшін жауапкершілікті білдіреді. Бұл мереке бізге тарихи мұрамыздың маңыздылығын, халық бірлігінің күшін, қоғамдағы бейбітшілік пен келісімді, тұрақтылықты сақтаудың қажеттілігін еске салады.

Тәуелсіздік жылдарында Қазақстан қалыптасу мен даму жолынан өтті. Мемлекеттіліктің берік негіздері қаланып, заманауи экономикалық жүйе қалыптасты, өмірдің түрлі салаларында ауқымды өзгерістер жүзеге асырылды. Бүгінде еліміз өңірлерді дамытуға, азаматтардың әл-ауқатын арттыруға және халықаралық ынтымақтастықты нығайтуға жаңа мүмкіндіктерді ашып, алға нық қадам басып келеді.

Қымбатты жерлестер!

Осы айтулы мерекедің әр шаңыраққа зор денсаулық, бейбітшілік, ізгілік пен бақ-береке тілеймін! Әр үйде шаттық пен молшылық орнап, жүректеріңізде елімізге деген мақтаныш, оның болашағына деген сенім және ертеңгі күнге деген үміт әрдайым сақталсын!

Республика күні баршамыз үшін Қазақстанның өркендеуі жолындағы жаңа жетістіктердің, бірлік пен жасампаздықтың символына айналысын!

Мереке құтты болсын!

Ермағанбет БӨЛЕКПАЕВ,
Қарағанды облысының әкімі

Азаттықтың алғашқы ақиқаты

1980 жылдардың соңы мен 1990 жылдардың басында Кеңес Одағын жайлаған терең әлеуметтік-экономикалық және саяси дағдарыс алып мемлекеттің ыдырауын жеделдете түсті. Ел ішіндегі саяси ахуалдың шиеленісуі, одақтас республикаларда ұлтаралық қақтығыстардың өршуі, ұлттық сананың оянуы мен республикалардың дербестікке ұмтылысы тарихта «егемендіктер шеруі» деген атауға ие болған үдерістің басталуына түрткі болды. «Егемендіктер шеруі» ұғымы алғаш рет 1990 жылдың соңында халық депутаттарының съезінде қолданысқа еніп, КСРО құрамындағы республикалардың заң жүзінде егемендікке қол жеткізуге бағытталған қадамдарын сипаттау үшін пайдаланылды. Содан бері бұл тіркес саяси лексикадан берік орын алды.

Тарихи тұрғыдан алғанда, «егемендіктер шеруі» – одақтас республикалардың өз заңдарының КСРО заңдарынан жоғары тұратынын жариялауы салдарынан орталық билік пен республикалар арасында туындаған саяси-құқықтық қайшылықтар кезеңі. Мұндай ұстаным сол кезде күшінде болған КСРО-ның 1977 жылғы Конституциясына қайшы келді. Сондықтан, бұл үдеріс «заңдар соғысы» деп те аталды. Яғни, республикалық заңнама-

лар мен одақтық заңдар арасында ашық қайшылық пайда болды.

Алайда «егемендіктер шеруінің» түпкі себебі заңдардың өзара қайшылығында ғана жатқан жоқ. Оның негізінде Кеңес Одағын тұтастай шарпыған жүйелі дағдарыс тұрды. Экономикалық тоқырау, саяси жүйенің әлсіреуі және ұлттық қозғалыстардың күшеюі жағдайында Мәскеудегі орталық билік одақтас республикаларды бұрынғыдай бір орталыққа бағындырып ұстап тұра алмады. Сөй-

тіп, КСРО-ның тұтастығын сақтауға дәрменсіз күйге түсті.

Бұл тарихи өзгерістердің алғашқы белгілері 1988-1989 жылдары айқын көріне бастады. 1988 жылдың маусымында өткен XIX партия конференциясында Эстон КСР-інің делегациясы әлеуметтік, саяси және экономикалық салалардағы өкілеттіктерді республикалық билік органдарына беруді ұсынды. Алайда, Мәскеу бұл ұсынысқа құлақ аспады. Соған қарамастан, сол жылдың қарашасында Эстон КСР Жоғарғы Кеңесі Эстонияның егемендігі туралы декларация қабылдап, республикалық заңдардың одақтық заңдардан басымдығын жариялады.

► 3-бет

Еңбек даңқы асқақтаған күн

Республика күні – елдігіміздің еңсесін, тәуелсіздігіміздің тұғырын айшықтайтын айрықша мереке. Егемендік жылдарында Сарыарқаның сайын даласында орналасқан кеншілер өлкесі жана белестерді бағындырып, Қарағандының өндірістік әлеуеті артып, өңірдің экономикалық және әлеуметтік келбеті жаңарды. Қара алтынның отаны атанған аймақ бүгінде өндірісі өркендеген, еңбек адамдарының қажыр-қайратымен толысқан өлке ретінде дамудың жана кезеңіне қадам басып келеді. Осы орайда Сәкен Сейфуллин атындағы облыстық академиялық қазақ драма театрында облыс әкімі Ермағанбет Бөлекпаевтың қатысуымен Республика күніне арналған салтанатты іс-шара өтті.

Жәлел ШАЛҚАР,
«Ortalyq Qazaqstan»

Аймақ басшысы Ермағанбет Бөлекпаев өңір тұрғындарын ұлттық мерекемен құттықтап, басшысы Тәуелсіздіктің 35 жылдығы ел тарихындағы елеулі белес екенін атап өтіп, мемлекеттілікті нығайту, ел бірлігін бекемдеу және ұлттық мүддені бәрінен биік қоюдың маңыздылығына тоқталды. Сондай-ақ, өңірдің бүгінгі жетістіктері аға буынның қажырлы еңбегі мен табандылығының нәтижесі екенін айтып, ел дамуына үлес қосқан азаматтарға алғыс білдірді.

– Жыл басынан бері облыста 9 мыңнан астам жұмыс орны ашылды. Ал, 2030 жылға дейін 17 мыңға жуық жұмыс орнын құруды көздейтін 100-ден астам инвестициялық жобаны жүзеге асыру жоспарланған. Біз өндірісті жаңғыртуға, шикізатты терең өңдеуге, жергілікті кәсіпорындар арасындағы кооперацияны дамытуға және жана мамандар даярлауға басымдық береміз. Бүгінде телемедицина 117 ауылдық елдімекенді қамтып отыр. Біздің басты мақсатымыз – тұрғындардың туған өлкесінде еңбек етіп, кәсіп ашып, бала өсіріп, болашаққа сеніммен қарауына жағдай жасау, – деді аймақ басшысы.

Аймақты дамытудың негізгі бағыттарының бірі – шикізатты терең өңдеп, дайын өнім шығаруды ұлғайту. Қазірдің өзінде Теміртауда өндірілген Qarmet болатынан Сарандағы QazTehna зауытында автобус шанақтарының бөлшектері жасалады. Алдағы уақытта жергілікті кәсіпорындар арасындағы кооперацияны кеңейтіп, Теміртау мен Балқаштағы өндірістерді жаңғырту, Балқаш қаласы, Ақтоғай және Шет аудандарында металлдарды өндіру мен өңдеу жобаларын жүзеге асыру көзделген.

Жана өндірістерді білікті мамандармен қамтамасыз ету үшін кәсіпорындар, колледждер мен жоғары оқу орындары арасындағы ынтымақтастықты нығайту, «Картех» хабының әлеуетін пайдалану және отандық технологияларды дамыту жоспарланып отыр. Әлеуметтік салада да тұрғындардың өмір сапасын жақсартуға басымдық беріледі. Бүгінде телемедицина 117 ауылдық елдімекенді қамтып, тұрғындарға облыс орталығына бармай-ақ, жергілікті медициналық ұйымдарда облыстық аурухана мамандарынан кеңес алуға мүмкіндік беріп отыр.

Мерекелік жиында аймақтың дамуына, елдің қоғамдық, мәдени және экономикалық өміріне үлес қосқан азаматтар мемлекеттік наградалармен марапатталды. Мемлекет басшысының 2026 жылғы 20 қазандағы №1534 Жарлығына сәйкес, облыстық полиция департаментінің бастығы Бағдат Кәкімов ІІ дәрежелі «Айбын» орденімен, «Арқа сазы» фольклорлық ансам-

блінің көркемдік жетекшісі Байғара Сәдуақасов «Парасат» орденімен марапатталды.

«Құрмет» орденін «Шахтинсктепло-энерго» ЖШС директоры Алтай Елжасов, кітапхана ісінің ардагері Сүлеймен Жұмабеков, Сәкен Сейфуллин атындағы облыстық академиялық қазақ драма театрының әртісі Шайза Нукина, Күзембаев атындағы шахтаның директоры Сергей Потемкин және Өбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінің профессоры Савет Сағынтаев иеленді. ІІІ дәрежелі «Еңбек Даңқы» орденімен Нұра ауданындағы «Айтілеуов» шаруа қожалығының директоры Таубажан Айтілеуов пен «Акнар ПФ» ЖШС технологиясы Игорь Киврин марапатталды.

Ал, «Ерен еңбегі үшін» медалі түрлі салада еңбек етіп жүрген 18 азаматқа табысталды. «Шапағат» медалімен «Baty1 Jyrecq» қайырымдылық қорының жоба жетекшісі Гауһар Ақжанова мен Қарағанды қаласындағы №3 көпсалалы аурухана бөлімшесінің меңгерушісі Ерғали Шауенов марапатталды. Сондай-ақ, Сәкен Сейфуллин атындағы облыстық академиялық қазақ драма театрының әртісі Нұржібек Жансүгіроваға «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері» құрметті атағы берілді.

«Парасат» орденінің иегері Байғара Сәдуақасов саналы ғұмырының қырық жылға жуық уақытын өнер саласына арнаған. 1986 жылы Алматыдағы Құрманғазы атындағы мемлекеттік консерваторияны тәмамдаған ол содан бері қазақ өнеріне қызмет етіп келеді.

«Құрмет» орденімен марапатталған Сергей Потемкин де саналы ғұмырын көмір өнеркәсібіне арнаған тәжірибелі маман. Ол еңбек жолын Күзембаев атындағы шахтада желдету учаскесінің тау-кен шебері болып бастап, осы кәсіпорында 38 жыл бойы қызмет еткен.

– Кеншілік – аса күрделі әрі жауапты кәсіп. Әсіресе, жер астында еңбек ететін әрбір адамның өмірі мен қауіпсіздігіне жауап беру үлкен міндет жүктейді. Осы саланы тандағанымға ешқашан өкінген емеспін. Қазір көмір өнеркәсібі қарқынды дамып келеді. Шахталарға білікті мамандар, еңбеккер жастар қажет. Сондықтан, жас буынды осы кәсіпті меңгеріп, өндіріс саласына келуге шақырамын, – деді Сергей Потемкин.

Мерекелік кештің соңы концерттік бағдарламаға ұласты.

Суретті түсірген
Жангелді ӘБДІҒАЛЫМ

Қарағанды қалалық мәслихатының депутаттығына кандидаттарды бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша тіркеу туралы Қарағанды қалалық аумақтық сайлау комиссиясының ХАБАРЛАМАСЫ

Кандидаттың толық аты-жөні	Туған жылы	Жұмыс орны, атқаратын лауазымы (кәсібі), тұрғылықты жері	Сайлау округінің нөмірі
Қарағанды қалалық мәслихаты			
Ильясов Бахыт Асылбекович	1985	Директор орынбасары, ТОО «Luxauto 90», Қарағанды қ.	28
Истимесов Марат Буромбаевич	1978	телекоммуникациялық жүйелерді пайдалану жөніндегі инженер, «Өбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ, Қарағанды қ.	8
Оспанов Дулат Тулегенович	1963	жеке кәсіпкер, Қарағанды қ.	8
Тайжанов Берик Уенович	1981	директор, «Байжанов» ЖК, Қарағанды қ.	20
Ешанов Айдос Серикбаевич	1985	АҚ «ҰК КТЖ» - Қарағанды пайдалану вагон депосы, ПТО «Север», бастығы, Қарағанды қ.	18
Мещеряков Василий Иванович	1980	бас энергетик, ЖШС «Фудгрант», Қарағанды қ.	28
Уәли Ержанат Еркебұланұлы	2002	тренер, средняя школа им. А.Молдагуловой, г. Караганда	4
Шайкен Раушан Омарғалиқызы	1979	фельдшер, «Медицинская авиация», г.Караганда	4
Неверовский Дмитрий Викторович	1978	«5 карманов» дүкені директоры, Қарағанды қ.	11
Коробейников Дмитрий Геннадьевич	1985	«Ad Climate» ЖШС коммерциялық директорының орынбасары, Қарағанды қ.	12
Мингушин Алексей Станиславович	1971	«Теміртау қалалық аңшылар және балықшылар қоғамы» КБ, төраға, Қарағанды қ.	12
Имендинов Данияр Талғатович	1990	ҚР ІІМ «АӨО» РМК, бас инженері, Қарағанды қ.	16
Костенко Артем Игоревич	1997	кәсіпкер, «Костенко» ЖК, Қарағанды қ.	16
Хасенов Тимур Тлеухабылович	1978	Олимпиадалық емес спорт түрлері бойынша жоғары спорт шеберлігі мектебі, әдіскер, Қарағанды қ.	10
Ахашов Дархан Габдырахманович	1988	Жеке кәсіпкер «Еркен» АЖ негізін қалаушы, Қарағанды қ.	10
Кушербаева Дана Тукенова	1977	өзін-өзі жұмыспен қамтушы, Қарағанды қ.	23
Джаксылыкова Гульжан Аллабергеновна	1982	жеке кәсіпкер, Қарағанды қ.	3
Жақан Жұпар Рысқұлқызы	1968	«Қарағанды қаласының тілдерді дамыту жөніндегі басқармасы» ММ жанындағы «Ресурстық тіл орталығы» КММ бөлімінің меңгерушісі, Қарағанды қ.	3
Ахметжанов Руслан Мухтазбекович	1982	Жеке практикамен айналысатын адвокат, Қарағанды қ.	20
Ментаев Арман Сергазыевич	1994	ЖК «Ranch», директор, Қарағанды қ.	6
Хафиз Ильгам Салаватұлы	1993	«Қазақмыс корпорациясы» ЖШС, жетекші маман, Қарағанды қ.	6
Улжебаев Арыстан Абасевич	2000	«Заң консультанттарының палатасы», директор, Қарағанды қ.	1
Рахимов Бақытжан Газимович	1976	«Қарағанды облыстық адвокаттар алқасы ҚОАА», адвокат, Қарағанды қ.	7
Айрамбаев Саламат Сабитович	1979	ТОО «GASPROMSERVICE» директоры, ТОО ЖЭК г. Карағанды директоры, ТОО «Газ жүйелері зауыты» директор, Қарағанды қ.	5
Смагулова Асем Сериковна	1992	ЖШС «Coold Corp», бухгалтері, Қарағанды қ.	5
Меркулова Светлана Владимировна	1980	ҚБ «Золотая середина-см», юрист-медиатор, Қарағанды қ.	5
Ажмағанбетов Жасулан Берлибаевич	1992	ЖК «Riverside», операциялық менеджер, Қарағанды қ.	5

• ЕРТЕҢ – ӘЛЕУМЕТТІК ҚОРҒАУ ЖҮЙЕСІ ЖҰМЫСКЕРЛЕРІ КҮНІ

Жан жылуын сыйлағандар

Кеншілер өлкесінде әлеуметтік қорғау жүйесі жұмыскерлерінің кәсіби мерекесіне орай әлеуметтік сала мамандары мен қайырымдылық бағытында игі істер атқарып жүрген азаматтар марапатталды. Бүгінде облыста әлеуметтік қорғау саласында бес мыңнан астам маман еңбек етеді. Олар күн сайын тұрғындардың өтінішін тыңдап, жұмысқа орналасуға жәрдемдеседі, әлеуметтік төлемдерді рәсімдеуге көмектеседі, оңалту қызметтерінің қолжетімді болуына атсалысады. Әсіресе, жалғызбасты қарттар, мүмкіндігі шектеулі жандар мен өмірлік қиын жағдайға тап болған отбасылар үшін әлеуметтік қызметкерлердің көмегі мен жанашырлығының орны бөлек.

Жәлел ШАЛҚАР,
«Ortalyq Qazaqstan»

Мерекелік жиында облыс әкімінің орынбасары Ораз Тәуірбеков сала қызметкерлерін кәсіби мерекесімен құттықтап, олардың қоғам алдындағы жауапкершілігіне тоқталды.

– Күн сайын сіздерге мыңдаған

тұрғын көмек сұрап жүгінеді. Біріне жұмыс табуға жәрдемдессеңіздер, енді біріне жәрдемақы рәсімдеуге, оңалту қызметтерін алуға немесе өмірлік қиын жағдайдан шығуға көмектессеңіздер. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев алдымызға Әділетті Қазақстан құру міндетін қойып отыр. Бұл

бағыттағы маңызды қағидаттардың бірі – әрбір адамға лайықты өмір сүруге мүмкіндік жасау. Сіздер осы қағидатты күнделікті еңбектеріңіз арқылы жүзеге асыруға үлес қосып келесіздер, – деді Ораз Тәуірбеков.

Салтанатты рәсім барысында әлеуметтік қорғау саласының да-

муына үлес қосып жүрген мамандарға ведомстволық наградалар мен облыс әкімінің жыл сайынғы сыйлықтары табысталды. Облыс әкімінің сыйлығы биыл он номинация бойынша берілді.

«Үздік әлеуметтік қызметкер» номинациясы бойынша Ақтоғай аудандық үйде әлеуметтік көмек

көрсету бөлімшесінің қызметкері Бақытгүл Әбдірасылова марапатталды.

Ал, «Арнайы әлеуметтік қызметтер көрсету орталығының үздік қызметкері» номинациясының иегері – Дарын Аубакиров. «Еңбек мобильділігі орталығының және оның филиалдарының үздік қызметкері» аталымы бойынша Екатерина Усольцева марапатқа ие болды.

«Жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің үздік қызметкері» номинациясы Айгүл Омароваға, «Әлеуметтік осал топтармен жұмыс бойынша үздік маман» аталымы Анар Алькеноваға табысталды.

«Әлеуметтік қорғау саласындағы үздік үкіметтік емес ұйым» номинациясы «Мейрім» жеке мекемесіне берілді. «Рухы биік тұлға» номинациясы бойынша Саран қаласындағы арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталығының тәрбиеленушісі, параллимпада чемпионы Айгүл Балмағамбетова марапатталды. «Белсенді өмірді насихаттау үшін» номинациясы бойынша Назира Какетаева марапатталды. «Жомарт жүрек» номинациясының иегері – мүмкіндігі шектеулі адамдарға қолдау көрсетіп жүрген ARMAN-ASU қоғамдық бірлестігінің жетекшісі Эльдар Этинбаев.

Ал, «Мамандығына адалдығы үшін» номинациясы «Жизнь» жеке отбасылық үйінің жетекшісі Надежда Алексееваға табысталды. Ол жиырма жылдан астам уақытын әлеуметтік салаға арнап, зейнет жасына жеткеннен кейін де еңбек жолын жалғастырып келеді. Ғ.Мұстафин кентіндегі отбасылық үйде жалғызбасты 26 қарт тұрады. Олардың тұрмысын ұйымдастыру, күнделікті қажеттіліктерін қамтамасыз ету және көңіл күйіне назар аудару жауапкершілікті талап етеді.

– Әлеуметтік қызметкер – қоғамдағы ең маңызды мамандықтың бірі. Қарттарға да, балаларға да, мүмкіндігі шектеулі жандарға да көмек қажет. Бүгін еңбегімнің еленіп, марапатқа ие болғаным мен үшін үлкен қуаныш. Алда қанша ғұмырым қалғанын білмеймін, бірақ бір нәрсені нық сеніммен айта аламын: мен бақытты адаммын, – дейді Надежда Алексеева.

Марапаттау рәсімі мерекелік концерттік бағдарламаға ұласты. Кештің құрметті қонағы, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Жұбанш Жексенұлы сахнада жанды дауыста ән шырқады.

Суретті түсірген
Жангелді ӘБДІҒАЛЫМ

Азаттықтың алғашқы ақиқаты

1990 жылғы 25 қазан. Егемендік Декларациясы қабылданған сәт

(Соңы. Басы 1-бетте)

1989 жылы Балтық жағалауындағы тағы екі республика мен Әзербайжан да осы бағытта нақты қадам жасады.

Атап айтқанда, 26 мамырда Литва КСР-і, 28 шілдеде Латвия КСР-і, ал, 23 қыркүйекте Әзербайжан КСР-і егемендік туралы Декларацияларын қабылдады.

1990 жылдың мамыры мен тамызы аралығында егемендікке ұмтылыс бұрынғыдан да кең қанат жайды. Осы кезеңде тағы тоғыз одақтас республика егемендік туралы декларация қабылдады. Олардың кейбірі тәуелсіздікке қол жеткізу ниетін де ашық білдірді.

Егемендік туралы Декларацияны соңғылардың бірі болып қабылдаған Қазақ КСР-і өзге республикалардың оң тәжірибесімен қатар, жіберген қателіктерін де ескеруге тырысты. Олардың қабылдаған құжаттарындағы ең ұтымды тұжырымдар мен тиімді құқықтық қағидаларды саралады. Өйткені, Кеңес Одағының тарихында мұндай сипаттағы құжаттарды әзірлеу тәжірибесі бұрын болмаған еді. Сондықтан, Қазақстанда Декларацияның дайындау жұмысы жан-жақты ойластырылып, барынша байыппен жүргізілді. Мұндағы басты мақсаттардың бірі – ұлтаралық қақтығыстарға жол бермеу, қоғамды үлкен күйзеліске түсіретін, ел ішіндегі татулыққа сызат түсіретін ауыр зардаптардың алдын алу болатын.

Егемендік туралы Декларацияларды қабылдау кезінде көптеген одақтас республикада кызу пікірталастар мен өткір саяси тартыстар өрбіді. Мұндай жағдай Қазақ КСР-іне де тән болды. Қоғамдағы ахуал едәуір шиеленісіп, Декларация мәтіні төңірегіндегі талқылаулар Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінде кенінен өріс алды.

Мемлекеттік егемендік туралы декларацияның жобасын, яғни, жаңа конституциялық сипаттағы актіні әзірлеуге бес айға жуық уақыт жұмсалды. Жоғарғы Кеңестің қарауына құжаттың төрт түрлі нұсқасы ұсынылды. Соның бірі негізгі жұмыс сұрасты ретінде тандалып, оны депутаттар мен ғалымдардан құралған үлкен топ әзірледі. Жобаны дайындауға белсене атсалысқан негізгі тұлғалардың бірі – Қазақ КСР Ғылым академиясының академигі, заң ғылымдарының докторы, профессор Салық Зиманов еді.

Негізгі жоба Жоғарғы Кеңестің комитеттерінде, Президент Кеңесінің жұмыс топтарында және үкіметте бірнеше мәрте талқыланды. Ал, қалған нұсқаларды қоғамдық ұйымдар мен депутаттық топтар ұсынды. Олардың қатарында «Демократиялық Қазақстан», «Қазақстанның азаматтық қозғалысы» және «Бірлік үшін қозғалыс» болды.

«Демократиялық Қазақстан» депутаттық тобы мемлекеттік егемендік туралы Декларацияның

балама жобасын әзірлеп, оған көлемді түсіндірме жазба қоса ұсынды.

1990 жылғы 15 қазанда Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің екінші сессиясы басталып, оның күн тәртібіне Декларация жобаларын талқылау мәселесі қойылды. Парламент төрағасы «Қазақ КСР-інің мемлекеттік егемендігі туралы Декларацияның жобасы туралы» баяндамасында құжаттың негізгі нұсқасын ұсынды.

Жобаларды талқылау кызу пікірталасқа ұласып, екі күнге созылды. Депутаттар Декларацияның негізгі және балама нұсқаларын қарастырды. Екі жобаның ұстанымдары бір-біріне мүлде қарама-қайшы еді.

Негізгі жобада республиканың ұлттық мемлекеттілігін сақтай отырып, КСРО-ның орнына құрылуы көзделген Егемен мемлекеттер одағы аясында тәуелсіз даму идеясы қорғалды. Ал, балама жобада ұлттық мемлекеттіліктің қажеттілігі жоққа шығарылып, оның орнына құқықтық мемлекет құру тұжырымдамасы алға тартылды.

«Демократиялық Қазақстан» тобының өкілдері негізгі жобадғы бірқатар тұжырымды қабылдауға болмайтынын мәлімдеп, құжат мәтінінен «ұлттық мемлекеттілік» туралы ережелерді алып тастауды талап етті. Балама жобаға қоса берілген түсіндірме жазбада «ұлттық мемлекеттілік пен құқықтық мемлекет бір-бірімен үйлеспейді», «ұлттық мемлекеттілік өзінің тарихи мәнін жоғалтты», «этностық құрамы аралас қоғамда ұлттық мемлекеттілік қағидатын дәйекті түрде жүзеге асыру ауыр әрі орны толмас зардаптарға әкеледі» деген пікірлер айтылды.

Кейін депутаттардың естеліктерінде айтылғандай, талқылау барысында әсіресе, екі мәселе төңірегінде пікірлер қатты қайшылыққа түсті. Оның біріншісі – республиканың мемлекеттік тілі туралы мәселе болса, екіншісі – Қазақстан егемендігінің иесі әрі мемлекеттік биліктің қайнар көзі кім болуға тиіс деген сауал еді.

Мемлекеттік тілге қатысты мәселе ақырында Декларацияның соңғы нұсқасынан алынып тасталды. Өйтсе де, құжат талқыланғанға дейін бір жылға жуық уақыт бұрын, 1989 жылғы 22 қыркүйекте «Қазақ КСР-індегі тілдер туралы» Заң қабылданған болатын. Аталған заң бойынша қазақ тілі мемлекеттік тіл болып жарияланып, орыс тіліне ұлтаралық қатынас тілі мәртебесі берілген еді. Соған қарамастан, тіл мәселесіне қатысты пікірталастар депутаттар арасында да, қоғам ішінде де әлі толастамаған болатын.

Ал, екінші мәселе бойынша ұлттық бағыттағы оппозиция Қазақстан егемендігінің иесі және мемлекеттік биліктің қайнар көзі қазақ халқы екенін Декларацияда нақты бекітуді ұсынды. Алайда, делегаттар бұл тұжырымды қабылдамады.

Нәтижесінде Декларация мәтініне «Республикадағы барлық ұлт өкілдерінен құралған азаматтар Қазақстан халқын құрайды және ол Қазақ КСР-індегі егемендіктің бірден-бір иесі әрі мемлекеттік биліктің қайнар көзі болып табылады» деген қағида енгізілді.

Декларация жобасын пысықтау үшін академик, заң ғылымдарының докторы Салық Зимановтың жетекшілігімен Парламенттің 25 депутаты кірген өкілді комиссия құрылды. Жоба әзірленіп жатқан кезеңде Жоғарғы Кеңес пен комиссияның атына көптеген хат, ұжымдық үндеу және жеделхат келіп түсті. Комиссия мүшелері олардың әрқайсысын мұқият зерделеп, құжаты жетілдіру барысында назарға алды.

Осылайша, сан алуан көзқарас тоғысқан күрделі жұмыс пен толассыз пікірталастардың нәтижесінде Декларация жобасының толықтырылған әрі пысықталған нұсқасы дайындалды. Ол 1990 жылғы 25 қазанда Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің жалпы отырысына ұсынылды.

Депутаттар құжат жобасын алты сағат бойы егжей-тегжейлі талқылады. Ақырында көпшілік дауыспен Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының мемлекеттік егемендігі туралы Декларация қабылданды.

Мемлекеттік егемендік туралы Декларация Қазақстанның дербес әрі егемен мемлекет ретіндегі мәртебесін айқындаған, ел тарихындағы конституциялық маңызы бар алғашқы акт болды. Оның қабылдануы тәуелсіз Қазақстан мемлекетін құру жолындағы алғашқы кезеңнің басталғанын білдірді. Сонымен бірге, республиканың Кеңес Одағы құрамындағы саяси-құқықтық мәртебесіне түбегейлі өзгерістер енгізді.

Тұңғыш рет конституциялық деңгейде Қазақ КСР Конституциясының жоғары заңдық күші бекітілді. Осылайша, Декларация Қазақстан Республикасының дербес конституциялық заңнамасының негізін қалаған алғашқы конституциялық актіге айналды.

Декларацияның орны мен рөлін, тарихи маңызын бағалау мәселесінде құқықтанушы ғалымдар арасында 1990 жылдары да, бүгінгі күнге дейін де екі түрлі көзқарас қалыптасқан.

Бірақтар қазақстандық заңгерлер Декларацияны Кеңес Одағындағы билікті орталықсыздандыруға бағытталған әрекет, яғни, болашаққа арналған ниеттерді білдіретін құжат ретінде қарастырды. Бұл пікірді жақтаушылар Декларация Қазақстанның мемлекеттік құрылысына елеулі өзгеріс әкелген жоқ деп есептеді. Сондықтан оны тәуелсіздік пен социалистік емес мемлекет құру идеяларын қамтыған акт деп тануға болмайды деген ұстанымды

болды.

Ал, екінші көзқарасты ұстанған ғалымдар Декларация Қазақстанның тәуелсіздікке және социалистік емес даму жолына бет бұруына негіз қалады деп санады.

Академик С.Зиманов бұл құжаттың тарихи мәнін ерекше бағалады. Ғалымның пайымдауынша, «Қазақ КСР-інің мемлекеттік егемендігі туралы Декларация» – конституциялық маңызы бар тарихи акт. Оның Қазақстан тарихындағы орны айрықша.

Біріншіден, Декларация республиканың саяси дамуының шешуші кезеңінде, Қазақстан өзінің сыртқы байланыстардағы орнын және ел ішіндегі тағдырын өзі айқындайтын «тәуелсіз республика» ретінде таныла бастаған тұста, жоғары өкілді әрі бірден-бір заң шығарушы орган – Парламент (Жоғарғы Кеңес) тарапынан қабылданды.

Екіншіден, құжатта ел мен халықтың өмір сүруі және дамуы үшін тұтас жүйенің іргетасын құрайтын аса маңызды мәселе – мемлекеттік тәуелсіздік жария етілді.

Үшіншіден, Декларация қазақ халқының талай ұрпағы ғасырлар бойы аңсаған арманын алғаш рет заң жүзінде бекітті.

Қазақстанның көрнекті құқықтанушы ғалымы, заң ғылымдарының докторы, профессор Ф.Сапарғалиев те Декларацияның құқықтық табиғатына ерекше мән берді. Ол бұл құжатты жай ғана ниеттерді жариялаған мәлімдеме деп қарастыруға болмайтынын, оның нормативтік және құқықтық сипаты болғанын атап көрсетті.

Қазақстанның конституциялық заңнамасын зерделеу мен талдау 1990 жылғы 25 қазанда қабылданған «Қазақ КСР-інің мемлекеттік егемендігі туралы Декларацияның» ел тарихындағы орны мен маңызын айқындауға мүмкіндік береді. Бұл құжат Қазақстан Республикасының мемлекеттік тәуелсіздігін қалыптастыру жолындағы мемлекеттік-құқықтық жүйе дамуының алғашқы кезеңіне негіз қалаған іргелі заңнама-лық акт болды.

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен 25 қазан Ұлттық мереке – Республика күні болып жарияланды.

Зәуреш САҚТАҒАНОВА,
тарих ғылымдарының докторы, профессор,
Е.Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университетінің
Этномәдени және тарихи-антропологиялық зерттеулер орталығының директоры

Сурет «Казахстанская правда» газетінің жеке мұрағатынан

• ЕГЕМЕНДІК ИГІЛІГІ

Еуразияның басты хабы

Сарыарқа өңірі – қашан да ұлы көштердің тоғысқан, елдік мүдделер түйіскен алтын бесік. Егемендік туы желбіреген уақыт ішінде еліміздің көлік-логистикалық инфрақұрылымы түбегейлі жанарып, Тәуелсіздіктің жемісі мен игілігі әрбір өңірдің, әрбір ауылдың тыныс-тіршілігінен айқын көрініс тапты. Республика күні қарсаңында Қарағанды облысындағы теміржол, әуе және автомобиль жолдарындағы ауқымды жұмыстарға көз жүгіртсек, елдігімізді айғақтар маңызды өзгерістердің куәсі боламыз.

Назар ӘЛІ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Межелі міндеттерді орындауда еліміздің көлік саласының басты құретамаыры саналатын теміржол көлігінің орны әрқашан ерекше. «Қазақстан теміржолы» ұлттық компаниясының Қарағанды филиалы көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді. Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап, елімізде 2,5 мың шақырымнан астам жаңа теміржол желісі салынса, бүгінде бұл жүйе әлемдік көлік торабының ажырамас бөлігіне айналды. Жемісті халықаралық келісімдердің арқасында Түрікменстан, Иран және Парсы шығанағы елдеріне тікелей тасымал жолдары ашылып, соңғы 10 жылдың өзінде транзиттік контейнер тасымалы төрт есеге артты. Қазіргі таңда барлық жүк ағынының 80 пайызы, ал, жолашылардың 60 пайызы дәл осы болат магистральды таңдайтыны – егемен елдің логистикалық әлеуеті жыл санап нығайып келе жатқанының айқын дәлелі.

Бұл ретте жаһандық сауданың қарқыны мен электронды коммерцияның дамуы логистика саласына мүлдем жаңа талаптар қояуда. Әлемдік нарықтағы осы үрдістердің белсенді ортасынан табылуды көздеген Қарағанды өңірі Еуразия құрылымының қақ ортасында орналасқан географиялық артықшылығын барынша тиімді пайдалануда. «Сарыарқа» әуежайы басқармасының төрағасы Руслан Габбасовтың атап өтуінше, Қарағандыдан 6 сааттық ұшу радиусында Гонконг, Льеж,

Франкфурт, Амстердам және Париж сияқты әлемдегі ең ірі жүк тораптары орналасқан. Бұл авиакомпаниялар үшін жанармай шығынын барынша азайтып, максималды коммерциялық жүктемемен ұшуға жол ашады. Қазіргі уақытта «Truck-to-Air» жүйесі аясында Қытайдың Шанхай сияқты өндірістік көптеген жылдар бойы жолашылар мен жүк тасымалының үздіксіз әрі қауіпсіз болуын бұлжытпай қамтамасыз етіп келеді.

• ТӘУЕЛСІЗДІК ТАРТУЫ

Каспийдің толқынында – Қарағанды қайығы

Осыдан 36 жыл бұрын «Қалмақ па, әлде болмақ па?» деген философиялық сауал саясат сахнасына суырылып шыққанда отандық экономиканың шаңырағы шайқалып, босағасының топсасы босап тұрған еді. Болашақты болжамақ тұрмақ бүгінгің өзі қалай өтетіні беймәлім болған өткен шақ келер шақ туралы көпшілікке кең ойлауға да мұрша бермеген-ді. Сол кезде дейміз де, «Отыз жылдан соң Қарағанды қайық шығарады» десе, бөгде біреу күмәнданып күлер еді. Оның үстіне климаты қайыққа мұқтаж емес аймақ үшін ол жай бір сандырақтай естілері анық-тын. Дегенмен, уақыт – ең қатал сыншы әрі әділ төреші. Егемендік еңсе тіктетті. Тәуелсіздік толайым мүмкіндіктің базарына бастады. Осыдан тура он үш жыл бұрын Қарағандыдағы шағын ғана цехтың алғашқы катері Жезказғандағы балық инспекциясына қарай жол тартты. «KazBoat 42K» деп аталған сол бір тұңғыш катер арада қаншама дауылды күндер мен мазасыз түндер өтсе де, әлі күнге дейін айдында сүрінбей, сыр бермей, жүзіп келеді.

Мағжан ҚҰДАЙБЕРГЕН,
«Ortalyq Qazaqstan»

Бұл туралы кәсіпорынның техникалық директоры Павел Дворянчиков ерекше ілтипатпен, мақтанышпен әңгімелейді. Әрине, өз қолыңмен, маңдай теріңмен жасаған дүниенің жылдар бойы ел қажетіне жарап, мінсіз қызмет еткенінен асқан мерей бар ма?! Бүгінде сол алғашқы қарлығаштың ізін 750-ге тарта кеме жалғады. Бірі кәрі Каспийдің асау толқындарымен алысып жүрсе, енді бірі еліміздің түпкір-түпкіріндегі су айдындарында құтқарушылар мен табиғат жанашырларының сенімді серігіне айналған. Ал, осы бір ел игілігіне арналған ауқымды істің бастауында қарапайым ғана бір азаматтың жиырма жылдық табанды тәжірибесі мен көкірегінде аялаған асыл арманы жатыр.

Еліміздің ең ұлық мерекесі – Республика күні қарсаңында осындай жасампаз еңбек иелері туралы жазудың өзі бір ғанибет. Өйткені, мемлекеттің тәуелсіздігі мен тұғырының беріктігі дәл осындай өз ісіне берілген, отандық өнімнің отын жағып отырған азаматтардың еңбегімен өлшенеді.

Өмірдің жазылмаған бір заңы бар іспетті. Кейде адамның ұзақ жыл тапжылмай айналысқан кәсібі, төккен тері мен жинаған білімі оның кейінгі тағдырына мүлде басқа, тың қырынан жол ашады. Павел Дворянчиков табаны күректей жиырма жылын судағы құтқару қызметіне арнаған. Кезінде Қарағанды құтқару станциясын басқарып, талай жауапты да қауіпті міндеттердің бел ортасында жүрді.

2010 жылы құтқару қызметінен зейнетке шыққан соң, ол қол қусырып қарап отырмай, кәсіпкерлікке бет бұрды. Алғашында көршілес Ресейден дайын қайықтар әкеліп, мемлекеттік сатып алу конкурстары арқылы еліміздің әр өңіріндегі құтқару қызметтеріне жеткізіпті. Алайда, сырттан келетін техниканың сапасы көңілден шықпанымен, күнделікті құтқару жұмыстарына қажетті кейбір нәзік ерекшеліктер ескеріле бермейтін. Оның үстіне, алыс жолдан тасымалдаудың машақаты мен бағаның қымбаттығы да қолбайлау болды.

– Жиырма жыл құтқару қызметінде жүргендіктен, бұл сала мамандарына қандай қайық қажет екенін беске білетінмін. Ресейден әкелген өнімдеріміздің сапасы жаман емес еді, бірақ, құтқарушылар мен сүнгүйірлердің шұғыл жұмысына қажетті кейбір арнайы жабдықтары жетіспей жататын. Сөйтіп, «Неге біз өзімізге керекті, өзіміздің табиғатымызға, мамандарымызға қолайлы қайықты өз елімізде, өз жерімізде жасамасқа?» деген тәуекелшіл ойға келдім. Тәуелсіз елміз, қолымыздан іс келеді. Алғашқы жобаны Ресейден сатып алып, мамандарымызды сондағы зауытқа оқуға жібердік. Осылайша, 2013 жылы «Қарағанды шағын кеме жасау верфи» серіктестігінің жұмысын бастап кеттік, – дейді Павел Дворянчиков.

Бірте-бірте сапалы дүниеге деген сұраныс артып, отандық өндірістің тамырына қан жүгіре бастайды. Өйтсе де, алғашқы жылдары іс бірден ілгері баса қоймаған. Қаражат тапшылығы қыспаққа алып, банктер сенімсіздік танытқан тұста, жеке адамдардан қа-

“ Біздің жұмыста болмашы қателіктің өзі ертен өте қымбатқа түсуі мүмкін. Өйткені, шеберханада жасап жатқан дүниеміз ертең асаудың үстінде адам өміріне араша түсуге қызмет етеді. Сондықтан, қайықтың әр бөлшегіне, дәнекерленген әрбір жіктеріне дейін өте мұқият қараймыз. Өзім үшін ең маңыздысы – тоқтап қалмай, ұдайы жаңа жобаларды ойластыру, қайықтың жүрісін жетілдіріп, оны барынша қолайлы әрі қауіпсіз ету.

рыз алуға тура келеді. Бірақ, батыл азамат қиындыққа мойымастан, осы кәсіптің қыр-сырын терең менгеруге бар күш-жігерін жұмсайды.

Қайық жасаудың да өзіндік бейнеті мен машақаты мол. Біз сырттай қарағанда, су бетінде ақсұдай жеңіл сырғыған шағын кемеңіз артында қаншама математикалық есеп, инженерлік дәлдік пен маңдай тер жатқанын аңғара бермейміз. Әуелі компьютерде оның әр миллиметрі есептелген сызбасы жасалады. Сосын барып металл арнайы станокта кесіледі. Дәнекерлеу, күрделі электр жүйесін тарту, қуатты қозғалтқыш орнату секілді жұмыстардың әрқайсысы зергерлік дәлдік пен асқан ұқыптылықты қажет етеді.

Мұнда негізгі шикізат ретінде теңіз жағдайына, тұзды суға төзімді алюминий-магний (АМг) қорытпасы пайдаланылады. Кәсіпорынның алғашқы аргонмен дәнекерлеушісі Андрей Морозов кезінде Ресейде арнайы оқып, тәжірибе жинақтаған білікті маман еді. Оның тәлімін алған қазақстандық мамандар бүгінде осы цехтың жұмысын дөңгелетіп, отандық кеме жасау мектебінің іргетасын қалап отыр.

– Біздің жұмыста болмашы қателіктің өзі ертен өте қымбатқа түсуі мүмкін. Өйткені, шеберханада жасап жатқан дүниеміз ертең асаудың үстінде адам өміріне араша түсуге қызмет етеді.

Сондықтан, қайықтың әр бөлшегіне, дәнекерленген әрбір жіктеріне дейін өте мұқият қараймыз. Өзім үшін ең маңыздысы – тоқтап қалмай, ұдайы жаңа жобаларды ойластыру, қайықтың жүрісін жетілдіріп, оны барынша қолайлы әрі қауіпсіз ету, – дейді техникалық директор.

Оның көңіліне ерекше жақын туындыларының бірі – «KazBoat 53» моделі. Бұл қайықтың жобасын әзірлегенде ол бұрынғы құтқарушы әріптестерінің

барлық ұсыныс-тілектерін назардан тыс қалдырмаған. Бүгінде осы үлгідегі қайықтар еліміздің барлық облысында, әр өзен-көлде жүр. Оны тек Төтенше жағдайлар министрлігінің құтқарушылары ғана емес, су полициясы мен табиғатты қорғау мекемелерінің инспекторлары да жиі пайдаланады.

Ал, «KazBoat 28» бен «KazBoat 30» – аса жеңіл әрі ықшам қайықтар. Оларды кез келген жеңіл автокөліктің төбесіндегі жүксалғышқа салып, алыс сапарларға тасымалдауға болады. Қа-

таңда Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Шекара қызметіне арнап жаңа үлгідегі аса жылдам екі катер құрастырылуда. Мемлекеттік шекараның бүтіндігін күзететін техниканың отандық өнім болуы – ұлық мереке қарсаңында ауыз толтырып айтарлық мақтаныш.

Бүгінде кәсіпорында он бес маман тұрақты жұмыс істейді. Қызметкерлердің еңбек өтілі орта есеппен бес жылдан он екі жылға дейін жетеді. Тапсырыс көлеміне қарай жылына елу мен жүз аралығында қайық пен катер құрастырып шығарады. Өндіріс басталғалы бері жасалған жүзу құралдарының жалпы саны жеті жүз елуге жетіп жығылған. Бұл өнімдер тек ел ішінде ғана емес, көршілес Ресей мен Өзбекстан нарығына да экспортталып, қазақстандық марканың абыройын асыруда.

Әрине, кез келген отандық кәсіптің өзіне тән түйткілі де жоқ емес. Павел Александрович мемлекеттік сатып алу конкурстарында сапаға емес, ең төмен бағаға басымдық берілуі кейде нақты сапалы өнім өндірушілерге үлкен қиындық туғызатынын жасырмайды. Төтенше жағдайда жұмыс істейтін құтқарушыларға қажет қайықтың сапасын тек арзан бағамен өлшеуге мүлде болмайды. Бұл – өмір құны.

Соған қарамастан, кәсіпорын алға қойған асқақ мақсатынан айныған емес. Уақыт көшінен қалмай, жаңа технологияларды меңгеріп, құрал-жабдықтарын ұдайы жаңартып отыруды көздейді. Павел Александровичтің ендігі үлкен арманы – жергілікті билік тарапынан жер телімі бөлініп, кеңірек,

заманауи өндірістік цех салу.

– Мен үшін «отандық өнім» дегеніміз – жай ғана әдемі сөз емес. Ол – өз елімізде, туған жеріміздің төсінде, өз азаматтарымыздың алтын қолымен жасалған нақты дүние. Біздің шағын ғана кәсіпорынның Қазақстанға, оның халқына нақты пайдасын тигізіп отырғаны мен үшін мәртебе, – дейді ол.

Жезказғанның мөлдір су айдынында осыдан он үш жыл бұрын суға түсіріліп, әлі күнге дейін мүлдірмей қызмет етіп жүрген алғашқы «KazBoat

• ҰЛТ СЕНЕТІН ҰРПАҚ

Арманға айналған елденбіз

Баршамыздың ортақ үйіміз – Қазақстан. Бұл үйдің дін амандығы, онда желкідеп өсіп келе жатқан әр балдырғанның ертеңі әркім үшін аса қымбат. Кейде күнделікті күйбеңде бақыт боп бағаланар сәтті салмақтай алмай қаламыз. Баламыздың мектепке алаңсыз баруы, өзіміздің жұмысқа уақытымен жетуіміз, ал, кешқұрым отбасымызбен, ең ет жақындарымызбен дастарқан басында шүйір-келесуіміздің өзі – бақыт. Өйткені, біле-білсек, маңайдағы геосаяси күрделі ахуал кезеңінде бізге ашық аспан астында, бейбіт, мамыражай елде уайымсыз күн кешу бұйырған. Ұлттық мереке – Республика күнінде осынау бақытты күннің байыбына бойлау шарт.

Мен – Тәуелсіздіктің құрдасымын. Бүгінде орда бұзар отыздың жуан ортасына келгенде саналы ғұмырымның жастық жігерім елімнің дамуына арнап келе жатқанымы зор ғанибет көремін.

«Ұлтқа қызмет ету – мінезден» деген Әлихан бабамыздың бұл қағидаты менің санама бота тірсек бозбала шағымнан сінді. Біз еліміздің тоқсаныншы толқымалы жылдардағы алмағайып кезеңіне куә болған жоқпыз. Бірақ, сол уақыттағы аға буынның табандылығы мен қайсарлығының арқасында бүгінгі қой үстіне бозторғай жұмыртқалағандай кезеңге жеткеніміз шүбәсіз. Біздің жан-жақты біліп алып, өз мақсат-мұратымызға еш кедергісіз жетуіміз үшін берік негіз қалап берген аға буынға айтар алғыс мың. Сол себепті де бұл мереке – тарихи салмақты. Менің «мен» болуым – осы тарихтардың тартуы.

Сондықтан да, біздің буын ендігі кезекте елдің ертеңіне жауапты. Ал, жауапкершілік – қоғамда еншіне алған міндетті адал атқарудан, айналаға құрметпен, ортақ дүниеге жанашырлықпен қараудан бастау алады.

Мектеп табалдырығын енді ғана атаған балдырғанға әріп үйреткен мұғалім де, адам өмірін сақтап қалған дәрігер де, жерден несібесін теріп жеген дикан да, шекарада тұрған сарбаз да мемлекеттің дамуына күн сайын үлес қосады. Бәрінің еңбегінің нәтижесін бүгінгі күнделікті тұрмыстан көреміз.

Осы күнде жастардың отансүйгіштігі күшті екенін, қоғамнан қалыс қалмайтынын мен нық айта аламын. Олар елдің дамуына үн қосып келеді. Қызметім жастармен жұмысқа тікелей байланысты болғандықтан азат елдің еркін ұл-қызының қоғамға пайда тигізуге ұмтылысына жиі куә боламын. Бірі білім алып, жақсы маман болғысы келеді, бірі кәсібін дөңгелету арқылы жаңа жұмыс орнын ашуды армандайды. Енді бірі ерікті атанып, қиын жағдайда қалған адамға көмектеседі. Осы ұмтылыстарға жол ашып, қолдау көрсету – бізге міндет. Мен әрқашан жастардың Қазақстанды мақтан тұтқанын көргім келеді. Әрбір жас елінде еңбегі бағаланатынын, адал жолмен жетістікке жетуге мүмкіндігі барын білуі тиіс. Ол үшін жастардың пікірін ескеріп, бастамасына қолдау көрсетіп, әділдікке деген сенімін пайдалы істер арқылы нығайтуымыз керек.

Республика күнінде әрқайсымыз өзімізге: «Мен еліме қандай пайда тигіздім?» деген сұрақ қойсақ және де барымызды бағалай білсек екен.

Бізге дейінгі ұрпақтың арманына айналған елде өмір сүріп жатырмыз. Ендігі міндет – елімізді бізден кейін келетін ұрпаққа мақтанышпен аманат етіп қалдыру.

Ержан ХАМИТОВ,
Республикалық
«Жастар рухы» жастар қанаты
төрағасының міндетін атқарушы

Сурет автордан

Суреттерді түсірген
Александр МАРЧЕНКО

ЦИФРЛЫ ҚАРАҒАНДЫ

Тәуелсіздіктің технологиялық тұғыры

Цифрлық өркениет дәуірінде мемлекеттің әлеуеті табиғи байлығымен ғана емес, технологиялық қуатымен, басқару жүйесінің тиімділігімен де өлшенеді. Осы бәсекеде Қазақстан әлемнің алдыңғы қатарлы мемлекеттерімен терезесін теңестіріп келеді. Біріккен Ұлттар Ұйымының 2024 жылғы бағалауында еліміз электрондық үкіметтің даму деңгейі бойынша 193 мемлекеттің арасында 24-орынға көтеріліп, онлайн қызметтер индексында алғашқы ондыққа енді. Ал, елдегі цифрлық жаңғырудың нақты нәтижесі Қарағанды облысының көрсеткіштерінен де айқын аңғарылады. Өткен жылы өңірде ұсынылған 16,3 миллионнан астам мемлекеттік қызметтің 99,5 пайызы электрондық форматта көрсетіліп, тұрғындардың қызмет сапасына қанағаттану деңгейі бойынша облыс республикада бірінші орын алды. Индустрияның ірі орталығы саналатын Қарағанды енді цифрлық дамудың да алдыңғы шебінен көрініп отыр. Бұл – егемен елдің өз қолымен қалыптастырған цифрлық дербестігінің жемісі.

Жәлел ШАЛҚАР,
«Ortalyq Qazaqstan»

Қазақстанның әлемдік цифрлық кеңістіктегі орны тәуелсіздік жылдарында жүргізілген жүйелі жұмыстың нәтижесінде қалыптасты. Мемлекеттік басқару жүйесін автоматтандырудан басталған үдеріс бүгінде экономиканың негізгі салаларына дендеп енді. «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы электрондық үкіметтің дамуына серпін беріп, мемлекеттік қызметтерді қашықтан алуға жол ашты.

Цифрлық жаңғыру Қарағанды облысында жана жобалармен жалғасып келеді. Өңірде 2026-2030 жылдарға арналған «Ақылды қалаларды» дамыту стратегиясы бекітіліп, цифрлық трансформация картасы әзірленді. Денсаулық сақтау, білім беру, өнеркәсіп, коммуналдық шаруашылық, көлік және басқа да салаларды қамтитын он басым бағыт бойынша елуге жуық жоба жүзеге асырылуда.

Бұл бағыттағы жұмыстың нәтижесі

туынша, Қарағанды 2025 жылдың қорытындысы бойынша ұлттық Smart City рейтингінде төртінші орынға ие болған.

– Біздің өңір үшін бұл жай ғана рейтингтегі көрсеткіш емес. Бұл – цифрлық инфрақұрылымды дамыту, қаланы басқарудың зияткерлік жүйелерін енгізу және тұрғындар үшін жайлы қалалық ортаны қалыптастыру бағытында жүргізілген жүйелі жұмыстың нәтижесі, – деді Константин Ильницкий.

Қарағанды мемлекеттік қызмет көрсету саласындағы алғашқы жаңашыл бастамаларымен де ерекшеленеді. 2012 жылы еліміздегі тұңғыш мамандандырылған халыққа қызмет көрсету орталығы осы қалада ашылды. Көлік тіркеу, жүргізуші куәлігін рәсімдеу және емтихан тапсыру қызметтері бір орталыққа шоғырландырылды. Кейін бұл тәжірибе республика көлемінде кеңінен қолданылды.

2022 жылы өңірде NewЦОН жобасы іске қосылып, «Қағазсыз ХҚКО» тұжырымдамасы аясында өзіне-өзі қызмет көрсету аймақтары ашылды. Сол жылы

Суреттер облыс әкімінің сайтынан

мемлекеттік қызмет көрсету сапасынан да байқалады. Өңірде қызмет көрсетуге қатысты тұрғындардың шағымдары екі есеге қысқарған. Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің қоғамдық мониторингі бойынша Қарағанды облысы қызмет алушылардың қанағаттану деңгейінен бес балдық жүйеде 4,93 балл жинаған.

Облыстың цифрлық технологиялар басқармасының басшысы Константин Ильницкий өңірдегі цифрландырудың нәтижесін қалалық инфрақұрылымның дамуымен байланыстырады. Оның ай-

Мемлекеттік және сервистік қызметтер орталығы – «СуперХҚКО» жұмысын бастады. Нәтижесінде тұрғындарға бірнеше қызметті бір ғимараттан алу мүмкіндігі жасалды.

Ендігі меже – цифрлық технологияларды өндіріс тиімділігін арттыруға, қалалық инфрақұрылымды жетілдіруге және тұрғындардың өмір сапасын жақсартуға кеңінен пайдалану. Өйткені, цифрлық дамудың түпкі нәтижесі рейтингтегі орынмен ғана емес, оның қоғамға әкелген нақты пайдасымен өлшенбек.

ЕЛДІК НЕГІЗІ – ЕҢБЕК АДАМЫ

Мысқа тамған мандай тер

Қазақстанның азат жылдардағы аршынды дамуын қарапайым еңбек адамынан бөле-жара, жеке-дара қарау мүмкін емес. Ел экономикасындағы ауыз толтырып айтар ауқымды жобаларды тиянақты іске асырып, игілікке айналдыруда шелектеп мандай тер төккен осындай адал еңбектің адал азаматтарын айналып өту әбестік болар. Олардың өмір жолы – өнеге, елдің өркендеуіне қосылған қомақты үлес. Теңізге тамған тамшыдай көрінгенімен, тамшының да тас жаратыны ұмытылмайды.

Ербол ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Алтын, күміспен бірге, әлем жұрттың мысын басқан мыс металын өндірушілер мен балқытушылар қатарында қасқайып, қырық жылға жуық уақыт еңбек етіп келе жатқан Жеңіс Ахметхановтың есімі де осы мерекеде ерекше аталуы тиіс. Толқымалы жылдың қиындығын, өндірістің ыстығы мен суығын да бастан өткерді. Заман өзгеріп, уақыт ал-масса да, таңдаған кәсібіне адалдықтан айныған жоқ.

1988 жылы әскери борышын өтеп оралған соң Балқаштағы кәсіптік училищеге оқуға түседі. Білімін тәмамдағаннан кейін,

1989 жылы қаладағы түсті металдарды өңдеу зауытына конверторшы болып жұмысқа орналасып, еңбек жолын осы жерден бастайды. Сол жылы шаңырақ көтеріп, өз алдына отбасын да құрады. Кейін өзі еңбек еткен цех жабылып қалып, 1993 жылы мыс балқыту цехына жібереді. Өндірістің ауыр жұмысына қарамастан, күні бүгінге дейін осы цехта адал еңбек етіп, берекелі тіршілігін жалғастырып келеді.

– Жұмысқа алғаш орналасқан жылдары бойымда қорқыныш болды. Зауытқа келгенімде: «Білегің жуан екен, конвертор цехына барасың» деді. Шынымды айтсам, ол кезде конвертор цехының не екенін де білмеймін. «Жұмысы

ауыр емес пе?» деп қайта-қайта сұрай бергенмін. Сөйтіп, еңбек жолым сол цехтан басталды. Ол кезде небәрі 21 жаста едім. Жастық жігермен жұмысқа кірісіп кеттік. Бірақ, ол кезеңнің өз қиындығы болды. Айлығымызды бірде алсақ, бірде ала алмайтынбыз. Жалақы берілмеген кезде ақшаң-түлік орнына киім-кешек, азық-түлік алғанда кездеріміз аз емес. Тәуелсіздік алғаннан кейін де жағдай бірден түзеле қойған жоқ. Тек, 1995 жылдан бастап, ахуал біртіндеп тұрақталып, айлығымызды уақытылы ала бастадық. Еңбек адамы ретінде Тәуелсіздіктің игілігін сол кезеңдері сезіне бастадық, – деді Жеңіс Кәрбозұлы.

Содан бері Жеңіс Кәрбозұлының еңбек жолы осы зауытпен біте қайнасып келеді. Мандай тері мысқа сіңіп, құмырының тең жартысы өндіріс орнында өтті. Адал еңбегі елеусіз қалған жоқ. 2018 жылы зауыттың 80 жылдық мерейтойына орай оған автокөлік табысталған. Ал, 2024 жылы «Ең-

бек озаты» төсбелгісімен марапатталды.

– Жұмысқа алғаш қабылданғанда төртінші разрядты маман болып кіргенмін. Кейін 12 жыл бригадир болдым. Қазір жастарға жол беріп, өзім аға конвертор-

шы болып еңбек етіп жүрмін. Жинаған тәжірибемізді кейінгі буынға үйретіп, білгенімізбен бөлісіп келеміз. Жолдасым да осы зауыттың күкірт қышқылы цехында табан аудармай 37 жыл еңбек етіп келеді. Екеуміздің де

еңбек жолымыз осы өндіріс орнымен тығыз байланысты, – деді Жеңіс Ахметханов.

Бүгінде Жеңіс Кәрбозұлы мен зайыбы бір ұл, екі қыз өсіріп, олардан немере сүйген бақытты отбасы. Өндірістің ыстығы мен суығына төзіп, мандай терімен нәпақасын тауып, адал еңбектің қадірін біліп келеді. «Бұдан асқан бақыт жоқ» дейді еңбек адамы. Расында, ұрпағының қызығын көріп, отбасының амандығын сезініп, адал еңбегінің жемісін татудан асқан бақыт бар ма?!

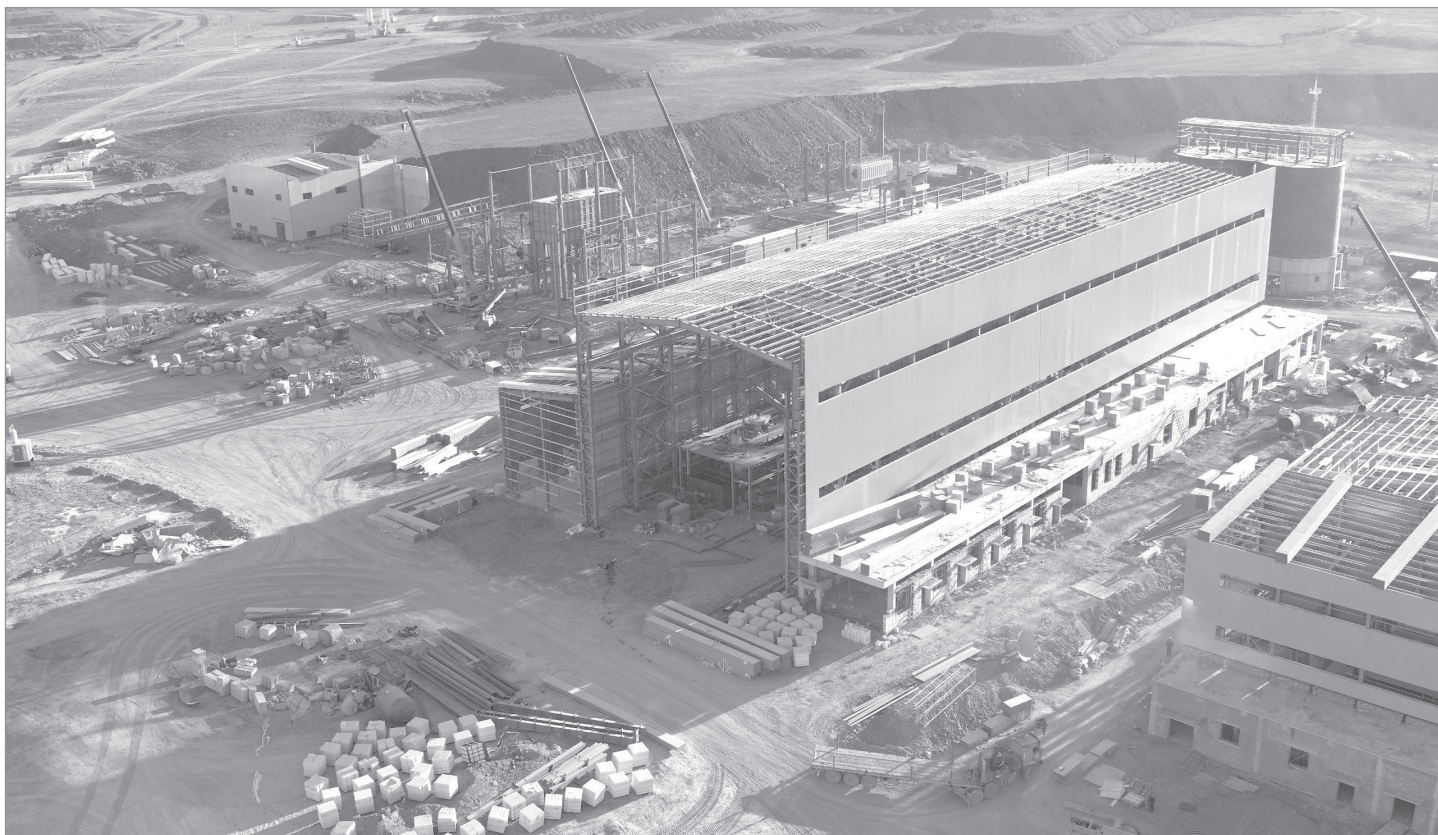
Сурет кейіпкердің жеке мұрағатынан

ДЕРБЕСТІКТІҢ ДӘУЛЕТІ

Игілік болар кен байлық

Жер қойнауындағы қазына өздігінен халықтың дәулетіне айналмайды. Оған инвестиция, озық технология, өндірістік қуат қажет. Ең бастысы, сол байлықтың игілігін ел көруі тиіс. Егемендіктің экономикалық мәні де осында. Мемлекет өз табиғи ресурстарын игерудің бағытын айқындап, өндірісін өркендетуге мүмкіндік алды. Қарағанды облысының Ақтоғай ауданындағы Тесіктас кен орнында жүзеге асырылып жатқан құны 100 миллиард теңгелік жоба осы мүмкіндіктің нақты көрінісі. Мұнда жылына 45 мың тонна мыс концентратын өндіретін кәсіпорын салынуда. Алғашқы кезеңі биыл іске қосылуы жоспарланған өндіріс 265 адамды тұрақты жұмыспен қамтымақ. Сөйтіп, Сарыарқаның жер астындағы байлығы ел экономикасына жаңа қуат қосады.

Салтанат ІЛІЯШ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Қарағанды облысы – Қазақстанның индустриялық тіректерінің бірі. Көмірі мен металы ел өнеркәсібінің қалыптасуына негіз болған өңірде бүгінде жаңа өндірістерге жол ашылып жатыр. Бұл ретте жер қойнауындағы шикізатты игерумен шектелмей, оны өңдеуге бағытталған кәсіпорындарды дамытуға басымдық берілуде. Солардың бірі – Ақтоғай ауданындағы Тесіктас мыс кен орнын игеру жобасы. «BMT Holding Limited» жеке компаниясы құйған инвестиция көлемі – 100 миллиард теңге. Кәсіпорын кен өндірумен қатар, құрамында мыс бар шикізатты өңдеп, концентрат шығаруға маманданбақ.

Алғашқы кезеңде жылына 45 мың тонна мыс концентратын өндіру көзделген. Өндірісті іске қосу 2026 жылдың төртінші тоқсанына жоспарланып отыр. Екінші кезең 2029 жылы жүзеге асырылып, кәсіпорынның жылдық қуаты 54 мың тоннаға дейін ұлғаяды. Яғни, жоба бір кәсіпорынды іске қосумен шектелмейді, оның өндірістік әлеуетін біртіндеп арттыру да көзделген.

Әлбетте, кез келген инвестициялық жобаның өңір үшін маңызы салынған қаржының көлемімен ғана өлшенбейді. Оның жергілікті халықтың тұрмысына, еңбек нарығына, аудан экономикасына беретін нақты қайтарымы болуы қажет. Тесіктас кен орнындағы өндіріс іске қосылғанда 265 жаңа жұмыс орнын ашу жоспарланған. Бұл – Ақтоғай ауданы мен оған жақын елдімекен тұрғындары үшін

қосымша еңбек мүмкіндігі.

Қарағанды облысының кәсіпкерлік және өнеркәсіп басқармасы басшысының орынбасары Әлібек Молдакәрімов жобаның маңызын тек өндіріс көлемімен бағалауға болмайтынын атап көрсетеді.

– Біз үшін инвестицияның көлемі ғана емес, оның өңір экономикасына беретін нақты қайтарымы маңызды. Кәсіпорын іске қосылғанда 265 жаңа жұмыс орны ашылады. Бұдан бөлек, өндірістің дамуы жергілікті мердігерлік ұйымдарға, көлік және қызмет көрсету саласындағы кәсіпорындарға қосымша мүмкіндіктер туғызады. Мұндай жобалар ауданның өнеркәсіптік әлеуетін арттырып қана қоймай, экономикалық белсенділіктің өсуіне де ықпал етеді, – дейді Әлібек Рысбайұлы.

Жаңа кәсіпорынға өндірістік жабдықтарды басқаратын мамандар, технологиялық үдерістерді қадағалайтын қызметкерлер және инженерлік-техникалық кадрлар қажет болады. Жұмыс орындарының нақты кәсібі құрамы кәсіпорынның өндірістік қажеттілігіне қарай айқындалмақ.

Бұдан бөлек, өндіріс құрылысы мен кейінгі жұмысы мердігерлік ұйымдарға, көлік компанияларына, жабдық пен құрылыс материалдарын жеткізушілерге сұраныс қалыптастыруы мүмкін. Демек, инвестицияның ықпалы бір кәсіпорынның шеңберімен шектелмейді. Әсіресе, аудан экономикасы үшін мұның мәні зор. Өндірістік нысанның пайда болуы қызмет көрсету саласының кеңеюіне, жергілікті кәсіпкерліктің жаңа тапсырыстар алуына және болашақта салық түсімдерінің артуына алғышарт жасайды.

Өзірге бұл – жобаның күтілетін нәтижелері. Олардың нақты көлемі кәсіпорын іске қосылып, жоспарланған қуатына шыққаннан кейін белгілі болады.

Тесіктас жобасының тағы бір ерекшелігі – өнім өткізу нарығының географиясы. Өндірілетін мыс концентратын Қазақстанның ішкі нарығына, сондай-ақ, Қытай мен Таяу Шығыс елдеріне жеткізу көзделген. Бұл кәсіпорынның экспорттық әлеуетін қалыптастыруға мүмкіндік береді. Өрі жер қойнауынан алынған шикізат кен байыту фабрикасында өңделіп, концентрат түрінде нарыққа ұсынылады. Мұның өзі өңірде қосымша өндірістік қуат қалыптастыруға бағытталған қадам.

Қарағанды облысының экономикасы үшін мұндай жобалардың маңызы ерекше. Өнеркәсіптің дәстүрлі салалары сақталғанымен, жаңа кәсіпорындарсыз өндіріс көлемін ұлғайту, технологиялық жаңару және бәсекеге қабілеттілікті арттыру қиын. Ал, Ақтоғай ауданындағы бастама осы міндеттерді шешуге бағытталған ірі инвестициялық жобалардың бірі болып отыр.

Қазақстан тәуелсіздік алғаннан табиғи ресурстарды игеру ісінде дербес инвестициялық саясат жүргізіп келеді. Жер қойнауын зерттеу, өндіріс орындарын ашу, шетелдік және отандық капитал тарту, өнімді сыртқы нарыққа шығару – ел экономикасының маңызды бағыттарына айналды. Тесіктас кен орнындағы жоба да осы экономикалық мүмкіндіктер аясында жүзеге асырылуда.

Сурет облыстың кәсіпкерлік және өнеркәсіп басқармасының баспасөз қызметінен

• ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖУРНАЛИСТ САҒАТ БАТЫРХАН – 70 ЖАСТА

«Алтайдың ар жағынан келген қару»

Қате айтып отырған жоқпын. Алтайдың ар жағынан Ару да, қару да келген. Менің кейіпкерім, бүгінде мерейлі жасқа (қыздың жасын айтпаған халықпыз ғой) толып отырған Қазақстан-ның Құрметті журналисі, Ақпарат саласының үздігі, тележурналистиканың темірқазығы Сағат Батырхан – Алтайдың ар жағынан келген қару. Иә, оның қаламы – қару, сөзі – оқ!

Ерсін МҰСАБЕК,
«Ortalyq Qazaqstan»

Алатауда асқақтаған арман

Аз уақытқа шекара ашылған 1962 жылы Теріскей Алатау жотасының солтүстік қапталында орналасқан Текес ауылына Алтайдың ар жағынан көшіп келген Батырханның Сыдығы ата жұртына тез жуысып кетті. Ат құлағында ойнайтын қияқ мұртты жігіттің келісті келбеті мен ерекше сүйкімі ел назарында жүрді. Бұрынғы көз-көргендер аумалы-төкпелі заманда атамекеннен ауа көшіп, Алатаудан Алтай асқан Батырхан әулетін жақсы білетін-ді.

– Кешегі Батырханның зәузаты болса, тектіліктің тамырынан нәр алған нағыз тегеурінді батырдың өзі шығар. Ат үстіндегі отырысы мен сөз саптасының өзінде ерекше мән бар екен, – десті үлкендер.

– Күпән келіннің де дастарқаны берекелі, өнегесі өрісті екен. Қолынан келмейтіні жоқ өзінің, – десті жаулықтылар жағы.

Ауылға араласқан күні-ақ ел аузына іліккен ерлі-зайыптылардың атқа мінгесіп, тау бөктеріндегі жайлауларды жағалап, айтысқа түсетін ақындығы және бар еді.

Тау жоталарын жағалай қонып, Текес өзенін өрлей мал өргізген шопандар ауылында «Қымызмұрындық», «Қоныс той», «Шопандар тойы» деген жоралғылар жиі жасалады. Соның көбінде орда бұзар отыздың о жақ, бұ жағындағы Сыдық пен Күпән айтыстың жүлдесін ешкімге бере қоймайтын.

...Осындай өнер дарып, сөз қонған шаңырақта тұлымшағы желбіреп, қос жанары мөлдіреп өсіп келе жатқан сары қыз Сағат өнерге өгей болсын ба?! Кейде дастарқан басында отырып екеуара айтыса жөнелетін әке мен шешенің көмейінен күмістей шашырап, алтындай жарқырап төгілетін көненің күмбіріндей ескі сөз де, есті сөз де Сағаттың сергек сана, құйма құлағына сіңе берді.

Одан қалды, «он саусағынан өнер тамған» ісмер анасы Күпәннің құрақ құрап, ою оятын, текемет сырып, алаша тоқитын өнеріне ден қойды. Дана қазақтың қолөнері болсын, сөз өнері болсын, бір-бірімен біте қайнасқан, біріге байласқан күдірет қой. Анасының оюды киноластырып, тігісті жымдастыратын дара өнерін өміріне серік етпесе де, анасының өрелі өнері Сағат апайдың жарты ғасырға жуықтаған шығармашылық жолында сөзді орнымен қолданып, шешесі ойған оюдай шебер шендестіруіне сеңітті тиді.

...Алтайдан бері асқанда алты жаста болатын. Үйдің тұңғышы Нұрбай ағасынан кейінгі екінші перзент. Өзінен кейін Күміс, Төлеухан есімді екі қыз бар. Әкесі Сыдық Нұрбайы жалғыз ұл болған соң, үш қызды да ұлдай қылып өсірді. Олар да атқа мінді, аударыспақ, көкпарға қатыспаса да, қыз қууда «менмін» деген жігітті шаң қаптырып, қапы қалдыратын.

Бүгінгі күні өткір қалам, өжет мінезімен ұлт журналистикасының көш басында жүрген Сағат Сыдыққызының бойындағы өр рух, ер мінез осылай қалыптасқан-ды.

Журналистикаға ерте келді, сөз майданына қаршадай кезінде араласты. 7-сынып бітірген жылы озат оқушылар қатарында сол кездегі Одақтың «Батыр қалаларына» туристік саяхатқа барған. Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінен сабақ беретін ұстазы Дарын Болатбеков шәкіртінің бойындағы таланты мен талабын танып үлгергені болар. «Саяхаттан күнделік жазып кел» деп тапсырма берді. Күнделік жазылды. Тапсырма орындалды. Әсерлі сапардан жазылған күнделікті оқып шыққан ұстазы шәкіртін жетектеп, аудандық газеттің редакциясына тартып отырсын. Ауыл баласының балауыз қаламынан туған туындыны газет редакциясы да қуана қабылдап,

газеттің үш санына қатарынан жарылап жіберді, сол сәттен бастап Сағат Батырханова аудандық газеттің штаттан тыс тілшісі болып шыға келді. Арманына қанат бітіп, жұлдырқай жүрегінде Алатаудай асқақ арман бұлқынып жатты. Серілеу болса да, сергек, салдық құрса да, салмақты қалпынан айнымайтын Сыдық әкесі қызының мақаласы шыққан аудандық газетті етігінің қонышына салып алып, қайталап оқып, кездескен жұртқа мақтана көрсететін.

...Әкесі шаруашылықтың қойын бақты. Жарықтық-ай, малды үнемі шығысқа қарай өргізетін. Алтайдың арғы жағында қалған ел мен жерге деген сағынышы

Қасым Аманжоловтың қызы Дариға апаймен

шығар, шығысқа аңсары ауатын да тұратын. Арғы бетте қалған ағайынның тағы бір көші атамекенге бет түзеген шығар, алдынан шығайын деген ақеділ пейілі болар, бәлкім.

Асқар таудай әкесінің осы аңсар көңіл, адал пейілін қыздың үлкені Сағаттың сезімтал жүрегі сезіп өсті.

Ал, өзінің сөз өнеріндегі бағыты батысты бетке алды. Мүмкін, сәйкестік пе екен, мүмкін, Батырхановтар әулетінің шығыс пен батыс арасындағы ауқымды шартарапты шарлаған абыройы ма екен, Алатау мен Альпінің арасында осы әулеттің ізі қалды. Өке ат тұяғының, қызы күдіретті қаламның ізін қалдырды.

Сағат апайдың Алатау бөктерінде асқақтаған арманы Арқа баспасөзін арқа-жарқа абыройға кенелтіп, Еуропа төрінен елдің сөзін сөйледі.

Арқада асқақтаған абырой

Сағат апайдың университет жолдамасымен қазыналы Қарағандыға келіп атқарған қызметтерін тізбектей берсек, жазбамыздың көркемдік көкжиегін көмескілендіріп алармыз. Арнамыздан ауытқымайық.

Қазір журналист көп, қайраткер аз. Сағат Сыдыққызы – қалам қайраткері. Ол – эфирде найзадай қаламымен найзағай ойнатқан өткір журналист.

...1993 жылдың қақаған қысы. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы дағдарыс дабылы басыла қоймаған. Қарағанды қалтырап тұр. Кеншілер астанасының көмір парадокі па? Парадокі! Іргесінде Екібастұз бен Топар секілді екі бірдей ГРЭС тұрып, жарықсыз қалуы парадокі па? Парадокі!

Балконда қазан көтеріп, аулада самаурын қайнатқан халық күй-

Қарағандысын аузынан тастамайтын, Қарағандысын сонша сүйген адам осылай болса керек. «Азаттыққа» барған сәтіндегі алғаш жүргізген тікелей эфирінде: «Қарағанды уақыты – 18:00» деп жібергені де бар. Қарағанды радиосында ұзақ жыл істеп, аузы қалыптасып кеткен дейін десен, радиодан кейін телеарнада бірнеше жыл, «Азаттықтың» Астана бюросында бір жыл істеген жоқ па?! Ендігі «Қазақстан уақыты» дегенге қалыптасатын болды ғой. Бірақ, бұл «шатасуының» астарында сүйікті Қарағандысына деген аяулы сағынышы жатқанын өзінен басқа ешкім сезбес еді.

килігеді әңгімеге. Ара-тұра радиоға келіп, эфирден өлендерін оқып жүретін ақынды ау бастан ұлт руханиятының жанашыры, қазақ театрының қолдаушысы болып жүретін Сағат апай өзімсініп:

– Кешке студенттерді ұйымдастырып, театр қойлымына келіндер. Соңынан премьераны талқылау болады екен. Пікірлерінді айтыңдар, – деді, ойында ештеңе жоқ.

– Жаксы, апай. Міндетті түрде қатысамыз, – деп, еліпіден кеткен студент-ақынның ойында не бар екенін бұлар да болжай қойған жоқ.

дып, МҚК тергеушісінің алдына бірнеше рет барды. Жүрекке де, жүйкеге де салмақ түсірді.

Тағы бір күні обкомның баспасөз секторының меңгерушісі шақырды. Шеке тамыры шодырайып кеткен шенеунік:

– Батырханова, сіз Қонаев орнынан кеткен күні жылапсыз ғой. Неге? – деп шіренеді. Бұл:

– Жыласам, жылаған шығармын. Брежнев өлгенде де жылағанмын, – деп, сектор меңгерушісінің аузына құм құйды.

Міне, өткірлік! Міне, мінез!

«Қарағанды уақыты – 18:00»

«Азаттық радиосы» аттай қалап, Сағат Батырханованы Арқадан «жәрі құрлыққа» алып кеткен. Әуелі, халықаралық радионың Астана бюросына бір жыл жетекшілік етті. Сонан соң Прагаға шақырды.

Алғашында елден кеткісі кел-

меген. Қарағандыны қимады. Өйткені, ол өзін «Сарыарқаның сары қызы» деп еркелеткен Қарағандысын керемет сүйді.

... «Азаттықта» бір жыл қызмет істеп, еңбек демалысын алды. Елге жиналып жатыр. Әріптестерге дастарқан жайып, жолашар жасады. Ағынан жарылып, ақ тілек арнаған әріптестері:

– Қандай керемет! Демалысқа бара жатырсыз. Апай, биыл Қазақстанға барасыз ба? – деп жатыр. Сонда Сағат апай:

– Жоқ, Қарағандыға барамын,

Рымбала Омарбековамен

Ертеңінде таңертең МҚК-нің (сол кездегі КГБ) екі қызметкері келіп, Сағат Сыдыққызын әріптесімен бірге сұр кеңсеге алып кетті. Әңгіме төркіні – белгілі.

– Кеше кешке қайда болдыңыз?

– Жастарды театрға не үшін шақырдыңыз?

Бұл болса, балабақшадан балаларын алып, үйіне кеткенін, үйінде болғанын айтып жатыр. Тергеуші тепсініп отыр. Сенер емес.

– Олай болса, мынаған не дейсіз? – деп, оқушы дәптерінің бір парағына жартылай жазылған жазбаны көзі жетер жерден көрсетті. Оқып шықты. «Облыстық радионың аға редакторы Сағат Батырханова Алматыда басталған наразылық акциясын Қарағандыда ұйымдастыру мақсатында студент жастарды Сәкен театрына жинады» деп басталған хабарламаның соңында кешегі студент-ақынның баттқан қолы тұр. Мәссаған, безгелдек! Бұған не айтуға болады?

Бұл тергеп-тексеру сол күні біткен жоқ. Біразға дейін ізін аң-

– деді еш мүдірместен. Әріптестері:

– Не, Қарағанды Қазақстан емес пе? – дейді күліп.

Қарағандысын аузынан тастамайтын, Қарағандысын сонша сүйген адам осылай болса керек.

«Азаттыққа» барған сәтіндегі алғаш жүргізген тікелей эфирінде: «Қарағанды уақыты – 18:00» деп жібергені де бар. Қарағанды радиосында ұзақ жыл істеп, аузы қалыптасып кеткен дейін десен, радиодан кейін телеарнада бірнеше жыл, «Азаттықтың» Астана бюросында бір жыл істеген жоқ па?! Ендігі «Қазақстан уақыты» дегенге қалыптасатын болды ғой. Бірақ, бұл «шатасуының» астарында сүйікті Қарағандысына деген аяулы сағынышы жатқанын өзінен басқа ешкім сезбес еді.

Біздің апай

Сәкен театрының тыныс-тіршілігін бұқарамен бөлісіп, қарашаңырақтың қадір-қасиетін, жеңіс-жегістігін дәріптеп, Қа-

рағанды мәдениетінің абыройын өз абыройы санайтын бір қыз жүр Арқада. Алтай асып, Алатаудан қанаттанып, Арқаның бағына айналған алтын қалам иесі. Сәкен театрының 90 жылдық тарихын тереңінен толғаған «Арқаның абыз театры» атты кітаптың авторы.

Сарыарқаның сары қызы, Арқа журналистикасының ажары, Рымбала Омарбекова апайдың сенімді серігі, марқұм Мағаш ағамның (Мағауия Сембай) досы, қалам, микрофон ұстаған жас буынның жанашыры.

Ұл-қыздарының Анасы, Айбатыр, Айтөре есімді тәтті немерелерінің асыл Әжесі.

Айналасына жүрегінің де, тілегінің де нұрын шашқан журналист! Тілдің жанашыры, ұлттың жоқшысы.

«Сарыарқа» телеарнасының ардагері, «Қазақ радиосының» сандұғашы. Таланты халықаралық деңгейде мойындалған аз әріптесіміздің бірі.

Маман ретінде, тележурналистиканың майталманы.

Адам ретінде, жүрегі мейірімге тұнған, жаны ізгіліктің жайлауындай жайсаң жан!

Қарағанды облысы әкімінің БАҚ қызметкерлеріне тағайындалған «Алтын сұңқар» сыйлығының, мәдениет қызметкерлері арасындағы «Алтын қобыз» сыйлығының иегері.

Бұл – біздің Сағат апай!

...Аллага күпірлік қылмаймын ғой, бірақ, кейде «Осы Сағат апайды неге еркек қылып жарата салмады екен?» деп, Құдайға «ренжітінім» бар. Сөйтсем, ер мен әйел айырмашылығының өлшемі біз көзбен көріп жүрген физиономияда емес, өр мінез, асқақ рухта екен ғой.

Баяғыда тұңғыш әйел ғарышкер Валентина Терешкова көкке самғағанда, бір әкеміз: «Еркексің, Терешкова!» дегті әбден риза болып. Сол әкеміз айтқандай, Сағат апайдың ұлттық мәселе, рухани құндылық таразыға тартылған сәттегі өткір мінез, өр рухына куә

болғанда, «Еркексің!» деп айтуға шамамыз келмей, екі көзіміз жер шұқып қалатынын неге жасырайық?!

Қазақтың мұңын «Азаттық радиосының» (Чехия, Прага) эфирінде толғап, біздің қоғамның қотырын «Азаттықта» қасыған қайсар қаламгердің отандық журналистиканың дамуына қосқан елеулі үлесін «Хабар» агенттігі мен «Қазақ радиосының» архивінен табуға болады. Бірақ, біздегі «шаң басқан архив» деген ұғым Сағат апайдың шығармашылығына қатысы жоқ-ау. Өйткені, арлы сөзді шаң баспайды!

Біздің апай – осындай жан!

Мерейлі жасыңыз құтты болсын, Апай!

Жүзіңіз жарқын, ізіңіз айқын қалпыңызда жүзге жетіңіз!

Ардың да, жардың да, нардың да жүгін көтерген қайсар болмысыңыз мұқалмасын!

Суреттер кейіпкердің мұрағатынан

• ЛЕБІЗ

Аяулы әжемізге – 85 жас!

АЯУЛЫ ӘЖЕМІЗ, РОЗА!

Сізді 85 жасқа толған мерейлі мерейтойыңызбен шын жүректен құттықтаймыз!

Әже, мен үшін Сіз – мейірімнің, ақ көңілдің, шексіз қамқорлықтың символысыз. Сізді ойласам, балалық шағымның ең жылы сәттері есіме түседі. Мектептегі жәрмеңкеге арнайы келіп, бізге қолдау көрсеткеніңіз, өз қолыңызбен дайындаған вермишель қосылған ыстық сорпаныңың дәмі әлі күнге дейін жүрегіме жылылық сыйлайды. Бәлкім, ол сорпаның дәмін соншалықты ұмыттырмайтын нәрсе – оның ішінде болған Сіздің мейіріміңіз шығар...

Сіздің тағы бір ерекше қасиетіңіз – өткенді ұмытпай, әр адамның туған күнін, кімнің кімге қандай туыс екенін жадында сақтап, әулеттің әрбір тарихын бізге әңгімелеп отыратыныңыз. Сіздің әңгімелеріңіз арқылы біз өз тамырымызды танып, ата-бабамызды біліп, туыстықтың қадірін түсініп өстік. Сіз үшін әрбір адамның орны бөлек, әрбір жақыныңыз қымбат. Осындай қасиетіңізбен Сіз бізді бір-бірімізге жақындатып, әулетіміздің арасындағы алтын көпір болып келесіз.

Атамыздан ерте айырылсаңыз да, өмірдің талай сынағына мойымай, отбасыңызға тірек, ұрпағыңызға пана бола білдіңіз. Содан бері Сіз – бәріміздің басымызды қосатын, әрқайсымызға жүрегінен орын берген аяулы жансыз. Сіздің бар болғаныңыздың өзі біз үшін үлкен бақыт. Сіз отырған шаңырақтың жылуы да, әулетіміздің бірлігі де, жүрегіміздегі туған үйге деген сағыныш та Сізбен байланысты.

Әже, Сізге айтар алғысым шексіз. Бізге берген мейіріміңіз, ақылныңыз, қамқорлығыңыз үшін мың алғыс! Кейде ең қымбат сезімдерді сөзбен жеткізу қиын. Бірақ бір нәрсені білсеңіз екен: Сіздің біз үшін орныңыз ерекше, Сізге деген махаббатымыз өлшеусіз.

Алла Сізге мықты денсаулық, ұзақ ғұмыр, көңіл тыныштығын нәсіп етсін! Әр күнінің қуанышқа толып, ұрпағыңыздың қызығын көріп, балаларыңыз бен немере-шөберелеріңіздің ортасында аман-есен, күліп-ойнап жүре беріңіз. Жүз жасыңызға жетіп, әулетіміздің ақ батасын беріп, ортамызда мәңгілік мейірім шуағын шашып отыра беріңіз!

Жан әжем, Сіз біздің әулетіміздің жүрегісіз. Сіз барда біз біргеміз, Сіз барда біздің тамырымыз терең, шаңырағымыз берік. Сізді шексіз жақсы көреміз!

Мерейтойыңыз құтты болсын, әже!

Ізгі тілекпен,
немерелеріңіз Мәди-Ақтоты.

№340

• САМБО

Ерсұлтан ерледі

Грекияның Салоники қаласында спорттық және жауынгерлік самбодан өткен әлем чемпионаты өтті. Әлемдік додаға өңір намысын төрт спортшы қорғаса, солардың қатарында 71 келіде белдескен Ерсұлтан Ішікбай қола жүлде еншіледі.

Ербол ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Аталған чемпионатқа Шет ауданының Ақсу-Аюлы ауылдық балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінен Ерсұлтан Ішікбай, 64 келіде – Ибраһим Алтаев, 41 келіде Сәнім Сәден қатысқан. Ал, Қарағандыдағы «Жас сұңқар» спорт мектебінің тәрбиеленушісі Мәди Ақылсерік 79 келіде белдескен. Өкінішке қарай, Ибраһим мен Сәнім қола жүлде үшін өткен жекпек-жекте жеңілсе, Мәди 1/8 кезеңде есе жіберген.

– Әлем чемпионатына алғаш рет қатысуымыз. Бәрі де жоғары деңгейде өнер көрсетті. Ибраһим мен Сәнім III орын үшін өткен белдесуінде есе жіберді. Мәди де жақсы күресті. Бірақ, бәрінде қателіктер болды. Әлемдік бәсекеде тәжіри-

бенің жоқтығы әсер етті. Ал, Ерсұлтан негізгі 1/8 финалда қарсыласынан жеңіліп қалған. Бірақ, одан кейінгі белдесуінде Израил палуанымен кездесіп, жеңіске жетті. Сөйтіп, III орын үшін белдесуге мүмкіндік алды. Нәтижесінде, Молдова спортшысын жеңіп, қола жүлдеге қол жеткізді. Аталған чемпионатта бірқатар жаңа ережелер қосылған. Яғни, қос спортшы берілген уақытта, қосымда уақытта да тең күресе, онда қай спортшы белсенді күресе, жеңіс соған беріледі. Бұрында мұндай болмайтын. Тек, ескерту берілетін, – деді жаттықтырушы Асылбек Жанпейісов.

Сурет жүлдегердің жеке мұрағатынан

Қарағанды облысы бойынша тексеру комиссиясының 2026 жылғы 9 айдағы аудиторлық қызметінің нәтижелері туралы

Қарағанды облысы бойынша Тексеру комиссиясы 2026 ж. арналған мемлекеттік аудит объектілерінің тізбесіне сәйкес 6 аудиторлық және 1 сараптамалық-талдау іс-шараларын өткізді.

Мемлекеттік аудитпен 17 122 939,9 мың теңге қаражат көлемімен 34 объект және 2 объект сараптамалық-талдау іс-шарасымен қамтылды.

8 851 289,9 мың теңге мөлшерінде Қазақстан Республикасы заңнамасы нормаларының бұзушылықтары анықталды. 5 147 882,8 мың теңге қалпына келтірілуге және өтелуге жатады, оның ішінде, 2026 ж. 9 айында 3 272 511,8 мың теңге қалпына келтірілді және өтелді.

Жүргізілген аудиторлық іс-шараның нәтижелері бойынша төмендегілер жолданды:

- *аудит объектілеріне* – 6 аудиторлық қорытынды және 18 нұсқама жолданды, 18 лауазымды тұлға тәртіптік жауапкершілікке тартылды;
- *мәслихаттарға* – лауазымды тұлғалардың Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерін сақтамауының анықталған фактілері бойынша 5 ұсыныс жолданды;
- *әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті органдарға* – 59 аудит материалдары жолданды, жалпы 10 712,1 мың теңге айыппұл сомасына 28 тұлға әкімшілік жауапкершілікке тартылды. Сондай-ақ, есептік кезеңде Тексеру комиссиясы 587,1 мың теңге айыппұл сомасына 3 тұлғаны әкімшілік жауапкершілікке тартты.
- *құқық қорғау органдарында* – (прокуратура органдары, сыбайлас жемқорлыққа қарсы) 5 аудит материалы қарауда қатыр

• ЕРКІНДІК ҺӘМ ЕЛ БЫРЫСЫ

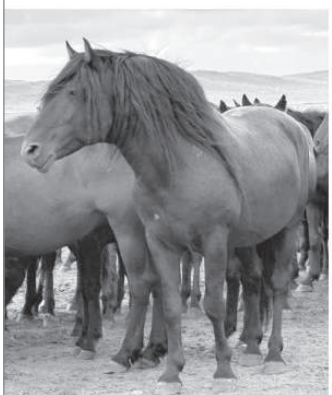
Тегі сақталған, тетігі жаңарған

Ежелден халқымыздың қуатына айналған ауыл шаруашылығы ел егемендік алғаннан соң да жалпақ жұртты тығырықтан шығаруға септескені шын. Ауыл-аймақ айлық алмай айран-асыр күйге түскенде төрт түлік азық та, қазық та бола білгені де ақиқат. Бүгінде сол бір атақәсіп ғылым мен озық технологиямен тыныстап, қайта жаңғырды. Ата-бабадан қалған аманат қазақы жылқының тегін асылдайды-руды мұрат еткен ел ішіндегі азаматтар оны әлемдік деңгейдегі отандық брендке айналдыруды көздейді. Қарқаралы ауданындағы «Sadagro» фермасының дiттегені – осы. Мұғалжар жылқысын жер-жаһанға танытуды мұрат еткен ферма инновациялық үрдістерді жатырқап, жатсынбады. Дарқан далада еркін жайылған жылқыларды ақпараттық технологиялар түгденеп отыр.

Назар ӘЛІ,
«Ortalyq Qazaqstan»

100 пайыз таза қанды Мұғалжар жылқысы – қазақтың байырғы жабы жылқысын ұзақ жылдар бойы мақсатты түрде сұрыптау мен ғылыми селекциялаудың нәтижесінде қалыптасқан тұқым. Азия құрлығының қатал климатына, ызғарлы желі мен аязына төтеп беретін ерекше төзімділігімен белгілі. Кәсіпкер Бақытбек Тынаевтың бастамасымен еліміздің әр түпкірінен ең таңдаулы гендік қор жинақталды. Атап айтқанда, Ақтөбе өңірінен Мұғалжар жылқысының «Қайыңды» және «Ембі» типтері жеткізілсе, Орталық Қазақстанның Қызылтау аймағынан «Сарыарқа» (Қожақмерді) типі қосылды. 2009 жылғы ресми патенттелген және жылқы шаруашылығының ардагері Қожақмерді атамыздың есімімен аталатын бұл тип Арқаның қандауырдай аязында қарлы тебіндеп жайылуга, кез келген табиғи сынақтардан аман өтуге бейімделген.

Бүгінде «Sadagro» қожалығында 700-ге жуық жылқы өсіріледі. Үйір-үйірімен өріске шығатын жылқылар 2 300 гектар алқапты алып жатқан кең жайылымда бағылады. Қыста қосымша жем-шөгіті қажетсінібейтін, тебіндеп жайы-

латын бұл тектің егі аса сапалы, дәруменге бай әрі экологиялық таза. Өнімділік көрсеткіштері де жоғары: етке сойылатын жабағылардың орташа таза салмағы 135-150 килограммды құраса, сүйегі ірілері 170 килоға дейін тартады. Мұндай сапалық сипаттар – жылқыларды дұрыс селекциялаудың және табиғи жайылым жүйесін тиімді пайдаланудың нәтижесі.

Бұл шаруашылықтың өзге де дәстүрлі фермалардан басты айырмашылығы мен басымдығы – өндірістік үдерістерді толық цифрландыруында. 2 300 гектар аумақта малды бақылау мен үйлестіру цифрлық платформалар арқылы оңтайландырылған. Қожалықтағы әрбір жылқы есепке алынып, сандық тәуелділігімен қамтамасыз етілген және оларға енгізілген реттік нөмірлік таңба мен брендтік белгі салынған. Кең алаңда жайылған 25 үйірдің айғырларына арнайы GPS-қарғыбаулар тағылған. Бұл жылқышыларды далада сағаттап мал іздеу бейнетінен арылтып, смартфон арқылы әр үйірдің нақты орналасқан жерін лезде анықтауға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, цифрландыру бағытындағы ізденістер мұнымен шектелмейді. Жақын арада «IT GPS» компаниясының тың технологиясы іске қосылмақ, онда негізгі бақылау құрылғысы биеге орна-

тылып, қалған малдың құлағына микрочипті сырғалар тағылады. Бұл жүйе 40 метрлік радиустағы барлық малды қашықтан дәл көріп, онлайн режимде бақылауға жағдай жасайды. Ал, кең өрістегі малды іздеу, шолу және қайыру жұмыстарына заманауи ауыл шаруашылығы дрондары кеңінен қолданылады. Осы құрылғылардың ұялы байланыс ұстамайтын шағлай аумақтарда үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында базада Илон Масктің «Starlink» спутниктік интернеті орнатылған, бұл жұмысшылардың дербес рациялар арқылы бірбірімен тұрақты байланыста болуына мүмкіндік береді.

Кәсіпорынның техникалық паркі де заман талабына сай әр 2-3 жыл сайын тұрақты түрде жаңартылып отырады. Атқарылатын ауыр да далалық жұмыстарға «Беларус» тракторлары пайдаланылса, жылқышылар жазғы маусымда куб көлемі жоғары мотоциклдерді, ал қыстың аязында отандық және шетелдік өнімділігі жоғары УАЗ көліктері мен баггилерді тізгіндейді. Бүгінде «Sadagro» өсірген асыл тұқымды жабағыларға ішкі нарықта сұраныс өте жоғары. Кәсіпорын өзінің тыныс-тіршілігін Instagram желісіндегі «Sadagro.kz» ресми парақшасы арқылы ашық әрі тұрақты түрде жариялайды.

Жоғары нәтижелерге қол

жеткізуде ұжымның, әсіресе, жылқышылар мен мал дәрігерінің еңбегі зор. Бас жылқышылар Бірлік Уақас пен Асқар Байділда өрістегі малды күні-түні қадағаласа, малдың денсаулығы мен қауіпсіздігіне тікелей ветеринар маман Нұрғелді Ахметжанов жауап береді. Маманның айтуынша, заманауи жабдықтар дала жағдайында диагностика жасауды жеңілдеткен.

Бүгінгі таңда шаруашылық тек жылқы өсірумен шектелмей, өз қызметін диверсификациялауға кірісті. Қожалықта асыл тұқымды 50 «Ақбас» сиыры өсірілуде, алдағы уақытта етті-майлы бағыттағы Еділбай қой тұқымын көбейту және Созақ өңірінен түйе әкеліп, шипалы шұбат өндірісін жолға қою жоспарланған. Сонымен бірге, Егіндібулақ пен Теректі сынды тарихи мекендердің табиғаты мен әлеуетін паш ету үшін агроблогерлерді арнайы шақырып, аймақты әлеуметтік желілерде кеңінен танытуда.

Жоғары сапалы гендік қорды сақтап, цифрлық технологияларды сәтті ұштастырған «Sadagro» агро-кешені Сарыарқа төсінде ғана емес, жер жүзіне қазақ жылқысының даңқын асқақтатары хақ.

Қарқаралы ауданы

Суреттер кейіпкердің жеке мұрағатынан

• КЕЗДЕСУ

Қаламгермен кездесу

Е.Бөкетов атындағы ұлттық зерттеу университетінде белгілі публицист, жазушы және қоғам қайраткері Бигелді Ғабдуллинмен шығармашылық кездесу өтті. Тағылымы мол кездесуде қаламгер өзінің журналистикаға келу жолы, кәсіби тәжірибесі, қаламгерлік ізденістері мен қоғамдық қызметі туралы студенттер мен оқытушы құрамға әңгімелеп берді. Сондай-ақ, журналист мамандығының жауапкершілігі, сөз бостандығы, шығармашылық еркіндік және қоғам алдындағы азаматтық ұстаным мәселелеріне тоқталды.

Ерік НАРЫН,
«Ortalyq Qazaqstan»

Бигелді Ғабдуллин – қазақ журналистикасы мен әдебиетінде өзіндік қолтаңбасы бар қаламгер. Оның публицистикалық еңбектері мен шығармашылық ізденістері қоғамдық өмірдің өзекті мәселелерін зерделеп, оқырман назарын сол мәселеге бағыттайды. Ол орыс тілінде жазады. Журналистика мен әдебиетті қатар алып жүрген қаламгердің шығармашылығы сөз өнерінің мұқияндықтарын, қалам иесінің қоғам алдындағы жауапкершілігін және шынайы ойдың маңызын танытады.

Журналистикада қайталанбас қолтаңба қалдырған публицисттің «Өмірді түсінуге құштарлық», «Жаңымыздан тазалық арылмасын», «Ғасырларға санамыз саяхаттап»,

«Тәубеге келу», «Тарих пен тарихшылық», т.б. еңбектері жарық көрді.

Бұдан бөлек, Ғ.Мүсірепов, Ә.Әбішев, Т.Көкішев және С.Бердіқұловтың бірқатар мақалалары мен әңгімелерін, сондай-ақ, Х.Рақымовтың «Сенгір сырлары» трилогиясының екі кітабын, Т.Жұртбаевтың «Алып тұлға» дерлектің повесін және Қ.Жұмаділовтің «Атамекен» романын орыс тіліне тәржімалады. «Режим и сопротивление» (2001) және «Серьезный разговор» (2008) атты кітаптарын жарыққа шығарды. Оның мақалалары АҚШ-тағы беделді «The Washington Post» және «The Washington Times» басшылымдарында жарияланды.

«Құрмет» ордені мен Қазақстан Республикасы Президентінің сыйлығының иегерін білім ордасының студенттері,

анығырақ айтсақ, болашақ журналистер еңбекқорлығы мен адалдығына арқасында өз саласында толағай жетістіктерге жеткен құрметті мейманды ыстық ықпалмен қарсы алды. Кездесу аясында қатысушылар автордың кітаптарымен танысып, шығармаларының мазмұны мен негізгі идеялары туралы пікір алмасты. Әдеби туындылардың астарындағы ой, қаламгердің өмірлік ұстанымы мен қоғамдық құбылыстарға көзқарасы талқыланып, журна-

лика мен әдебиеттің өзара сабақтастығы жөнінде тағылымды ойлар ортаға салынды.

Сөз барысында Бигелді Ғабдуллин қаламы қарымды журналист елдің дамуына ықпалды ықпал ете алатыны турасында ілкімді ойларын жеткізді.

Кездесудің соңында Бигелді Ғабдуллин қызықты сұрақ қойған болашақ журналистерге кітабын қолтаңбасымен сыйға тартты.

Сурет университеттің баспасөз қызметінен

Жаңалық
әрқашан жаныңызда!

https://ortalyq.kz/

Дастанның жарқын жеңісі

Жапонияның Аичи-Нагоя қаласында өтіп жатқан V Пара Азия ойындарында Қазақстан қоржыны тағы бір жүлдемен толықты. Жеңіл атлетикадан ядро лақтыру сайысында бақ сынаған отандасымыз Дастан Мұқашбеков күміс медаль иеленіп, ел мерейін үстем етті.

Ербол ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Қарағандылық спортшы ерлер арасындағы F36 санатында сынға түсіп, ядроны 15,47 метрге лақтырды. Осы нәтижесімен Дастан Мұқашбеков күміс медаль иеленіп, Қазақстан қоржынына жүлде салды. Ал, осы санатта өнер көрсеткен тағы бір отандасымыз Иван Зелезняк 12,71 метр нәтижемен мәреге жетіп, қола жүлдеге қол жеткізді. Осылайша, қазақстандық қос спортшы тұғырдан көрініп, ел мерейін үстем етті. Ал, жарыстың алтын медалі Өзбекстан өкілінің еншісіне тиді.

Айта кетейік, Дастан Мұқашбеков бұған дейін де талай додада топ жарып, отандық параспорттың абыройын асқақтатып жүрген спортшы. Қазақстан чемпионаттарының, Қазақстан Пара-

лимпиада ойындары мен Спартакиадаларының бірнеше дүркін жүлдегері. Сондай-ақ, әлем чемпионатының қола жүлдесін еншілеп, 2023 жылы Парижде өткен халықаралық жарыста Азия рекордын жаңартқан. Бұдан бөлек, қарағандылық спортшы ядро лақтырудан IV жазғы Пара Азия ойындарында чемпион атанып, 15,74 метр нәтижемен құрлық рекордын орнатқан еді. Енді, міне, Жапония төрінде күміс жүлде иеленіп, жеңісті жолын жалғастырды. Ал, 2024 жылы Франция астанасы Парижде өткен XVII жазғы Паралимпиада ойындарының қола жүлдегері атанса, 2025 жылы Біріккен Араб Әмірліктерінің Дубай қаласында ұйымдастырылған жеңіл атлетикадан лицензиялық Гран-при жарысында алтын медаль иеленген.

Суретті түсірген
Мейіржан АМАНГЕЛДИЕВ

ОҚЫРМАН НАЗАРЫНА!

Газеттің келесі саны 29 қазан, бейсенбі күні шығады

Жүректе – жыр, бойда – рух

Аймақта былтырдан бері «Тұлпар мініп, ту алған» бірегей жобасы жүзеге асып келеді. Былтыр мектеп оқушылары арасында ұйымдастырылған еді. Жоба жеңімпазы атанатын ұстазға Халықаралық «Қазақ тілі» қоғамы автокөлік мінгізсе, Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті байқауда жеңімпаз атанған оқушыға төрт жылдық білім беру грантын берген. Быыл байқауда Отан алдындағы борышын өтеп жүрген сарбаздар бақ сынады.

Ерік НАРЫН,
«Ortalyq Qazaqstan»

Сарбаздар арасында өткен байқау екі күнге созылды. Бірінші күнінде Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының «Орталық» өңірлік қолбасшылығының, ал, екінші күнінде Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігі «Астана» өңірлік әскери қолбасшылығының сарбаздары өнер көрсетті.

Сарбаздар жырау Тастыбай Жағыпарұлы нұсқасындағы «Бөгенбай батыр» жырын жатқа оқыды. Ондағы ел қорғаған ерлердің қайсарлығы, туған жерге деген адалдығы бүгінгі Отан қорғаушылар үшін де тағылымды. Әсіресе, әскери борышын өтеп жүрген жас сарбаздардың эпостық жырларды жатқа айтуы ұлттық руханият пен жауынгерлік тәрбиенің өзара сабақтастығын айшықтай түседі. Осы тұғырдан алғанда, жыр бәйгесі сарбаздардың сөз өнеріне деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, елдік пен ерлік ұғымдарының мәнін тереңірек тануына жол ашады.

6505 әскери бөлімінің сарбазы Мұхамедәлі Әбдуәлі Отан алдындағы борышын өтей жүріп, байқауға дайындықты қалай жүргізгенін айтып берді.

– Байқауға 2 жарым ай дайындалдым. Қатысуға ниет білдірген барлық сарбазға дайындыққа жеке уақыт берді. Әр күні 1-2 сағат көлемінде дайындалдық. Басшылық арнайы бөлген мамандар дайындық барысын тексеріп отырды. Бұл байқауға қатысуға деген құлшынысым ерекше болды. Өйткені,

басқасы басқа, Отанның тыныштығын күзетіп жүрген сарбаз үшін батырлық жырды жаттап, бойға дарытып, әскери рухты көтеру маңызды. Бұл жырды байқау үшін ғана емес, өзім үшін де жаттадым. Өйткені, әкем мен атам батырлық жырда нәр болады деп айтып отыратын, – деді сарбаз.

Марапаттау рәсімінде облыс әкімінің орынбасары Әлібек Әлденей биылғы байқау да мақсатына жеткенін атады.

– Осы уақытқа дейін мектеп оқушылары арасында өткен «Тұлпар мініп, ту алған» байқауын быыл әскерилер арасында ұйымдастырып көрейік деп шештік. Елімізде тұңғыш рет пилоттық режимде қолға алынған жобаны Ішкі істер министрлігі Ұлттық ұланның «Орталық» өңірлік қолбасшылығы, ҚР Қорғаныс министрлігі «Астана» өңірлік қолбасшылығы қолдап, 500-ден астам жас сарбаз, 100-ден астам әскери жетекші қатысуға ниет білдірді. Әскери борышын өтеп жүрген жастарымыздың таланты мен талабына риза болдық, – деді Әлібек Әлденей.

Байқаудың аясында облыс әкімдігі Ішкі істер министрлігі Ұлттық ұланның «Орталық» өңірлік қолбасшылығымен және ҚР Қорғаныс министрлігі «Астана» өңірлік қолбасшылығымен ұшжақты ынтымақтастық меморандумына қол қойды.

Әлібек Әлденей әскерилер арасындағы жыр додасының келесі кезеңі өтетінін мәлімдеді. Биыл күзде әскер қатарына

шақырылған жастар ЮНЕСКО-ның материалдық емес мәдени мұра тізіміне ұсынылған «Алпамыс батыр» эпосын жаттап, бақ сынасатынын, алдағы уақытта жас сарбаздар арасында «Кітап оқитын ұлт» додасы да ұйымдастырылатынын айтты. Сонымен қатар, әскери дайындық бағдарламасына ұлттық спорт түрі – қазақ күресін енгізу жоспарда бар екен.

Сайыс қорытындысы бойынша 6505 әскери бөлімінің жауынгері Мұхамедәлі Әбдуәлі I орынды иеленді. Оған «Bolashaq» академиясының білім гранты табысталды. Ал, 6505 әскери бөлімінің жауынгері Ермек Жумин II орыннан көрінді. III орынды 5451 әскери бөлімінің жауынгері Әлішер Сайлау мен 31775 әскери бөлімінің сарбазы Маңғыстау Буранбай алды. Жүлдегерлерге және тәлімгерлеріне ақшалай сыйлық берілді.

Бұл бастама ана тіліміздің қолданыс аясын кеңейтіп, ұлттық құндылықтарды ұлықтауға, сондай-ақ, әскери қызметшілердің зияткерлік және рухани әлеуетін арттыруға бағытталған. Батыр бабаларымыздың қайсар рухын, ел мен жерге деген адалдығын дәріптеп, жас сарбаздардың бойына отаншылдық қасиет дарытуды мұрат еткен «Тұлпар мініп, ту алған» жыр бәйгесі алдағы уақытта сарбаздар арасында тұрақты түрде ұйымдастырылмақ.

Сурет Әлібек Әлденейдің әлеуметтік желідегі парақшасынан

Қақпанды аш, Премьер-Лига!

Екі жыл бойы Бірінші лигада өнер көрсеткен қарағандылық «Шахтер» биыл жанкүйерлерін зор қуанышқа бөледі. Маусым бойы тізгінді өзгеге бермей, қарсыластарынан оқ бойы озып, Бірінші лиганың жеңімпазы атанды. Көптен күткен кубокты төбесіне көтеріп, Қарағанды футболының мерейін асырды. Енді кеншілер командасы алдағы маусымда Қазақстан Премьер-Лигасында жасыл алаңға шығып, жоғары дивизиондағы орнын бекемдеуге тағы бір мүмкіндік туды.

Ербол ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Жерлестер биыл шынында да, керемет маусым өткізді. Маңызды кездесулерде ұпай жоғалтпай, әр мүмкіндікті ұтымды пайдаланды. Тіпті, соңғы екі ойынға дейін қатарынан 17 кездесуде жеңілмей, тұрақты ойын үлгісін де көрсетті. Осы қарқынның арқасында басты қарсыласы – алматылық «Қайраттың» жастар құрамасынан бірнеше ұпайға ұзап, чемпиондық атақты мерзімінен бұрын-ақ еншілеп қойды.

Рас, маусымның соңғы екі кездесуінде қарағандылықтардың жолы болмады. Алдымен сырт алаңда түркістандық «Тұранға» – 0:1, өз алаңында алматылықтарға 2:3 есебімен жеңіліп қалды. Алайда, бұл қос сәтсіздік «Шахтердің» чемпиондық жолына тосқауыл бола алған жоқ.

Биыл жеке футболшылардың да шеберлігі жоғары деңгейден көрінді. Қарсылас қақпасын нысанаға алудан жаңылмай, әр кездесуде мергендігімен көзге түсіп жүрген Артем Литов маусымның басты қаһармандарының біріне айналды. Шабуылшы чемпионат барысында 24 гол соғып, 9 нәтижелі пас берген. Осылайша, сұрмергендер көшін бастады. Сұрмергендер тізіміндегі келесі орынға жайғасқан қостанайлық «Тобылдың» жартылай

қорғаушысы маусым бойы 13 гол соғып, 7 нәтижелі пас берген. Екі футболшының нәтижесін салыстырғанда, Артемның биылғы бабын бағамдау қиын емес. Гол соғумен қатар, әріптестеріне нәтижелі пас шығарып, команданың шабуыл әлеуетін арттыра білгені де оның ойын өрнегінің бір қыры.

«Шахтердің» шабуыл шебінде Диас Қалыбаев та өнімді маусым өткізді. Оның еншісінде 11 гол мен бес нәтижелі пас бар.

Бұл нәтиже Диасты чемпионаттың сұрмергендер тізіміндегі алтыншы орынға шығарды. Демек, қарағандылықтардың жеңісті жолында бір ғана ойыншының емес, шабуыл шебіндегі бірнеше футболшының үлесі салмақты болды.

Алда – жаңа маусым, жаңа белес, жаңа сын. Қарағандылық «Шахтерді» Премьер-Лига күтіп тұр. Жоғары дивизионға қайта оралу – ел де, жанкүйер де, команданың өзі де ұзақ күткен сәт. Енді

сол үміт ақиқатқа айналды. Маусымаралық үзілістен соң кеншілер сап түзеп, үлкен футболдағы жорығын қайта бастамақ. Ендігі міндет – жеңісті жолды жалғастырып, Қарағанды футболының абыройын асқақтату. Ал, жанкүйердің тілегі – тек жеңіс! Қысқасы, қош келдің, «Шахтер», Премьер-Лигаға!

Сурет клубтың әлеуметтік желідегі парақшасынан

ORTALYQ QAZAQSTAN

Қарағанды облыстық қоғамдық-саяси газеті

Құрылтайшысы: облыс әкімдігі

МЕНШІК ИЕСІ: «Saryarqa Aqparat» ЖШС

Директор
Қайрат Жүнісұлы ӘБІЛДА

Директордың орынбасары
Станислав Альбертович ПЕСНЕВ

Директордың орынбасары
Ғалия Боранқұлқызы БАСТЕНОВА

Бас редактор
Е.К. МҰСАБЕК
Бас редактордың орынбасары
Қ.А. АЙТЖАН
Сайт редакторы
А.Ә. СОВЕТ
Жауапты хатшы
С.Б. ПИЯШ

Телефондар:

Бас редактор: 43-38-53
Бас редактордың орынбасары: 43-58-08
Интернет-редакция редакторы: 43-38-33
Жауапты хатшы: 43-49-72
Жарнама, факс: 8-701-185-82-14;

Меншікті тілшілер:

Ақтоғай, Шет, Балқаш,
Приозерск: 8-702-293-13-70
Қарқаралы, Нұра,
Осакаров: 8-702-216-73-50
Теміртау, Саран, Шахтинск, Абай,
Бұқар жырау: 8-775-189-33-19

● Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.
● Жарнамалар мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауап береді.
● Газетте жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.
● Материалдың жариялану ақысы төленген

Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде қайта тіркеуден өтіп, 2020 жылғы 15 желтоқсанда № KZ18VPY00030163 куәлігі берілді.

Газет сейсенбі, бейсенбі, сенбі күндері шығады.
Мекенжайымыз: 100009, Қарағанды к., Әлімхан Ермеков көшесі, №33 ый.

Электрондық пошта: ortalqy.kz@gmail.com; ortalqy.kaz@mail.ru
Жарнама бөлімі: ortalqy.reklama@mail.ru

Газет жеткізілмесе
41-26-82, 43-57-88
телефонына хабарласыңыздар.

«БанкЦентрКредит» АҚ ҚФ
Есеп-шот: kz50826MOKZTD2003131,
БИК KСJBKZXX БИН 000840001412

Тарапымы 3 165
№118 тапсырыс. Индекс 65484
Офсеттік басылым. Көлемі 4 баспа табақ.

Бағасы келісім бойынша
«Типография Арко» ЖШС баспаханасында басылды.
Қарағанды к., Сәтбаев к., 15.
Газеттің компьютерлік орталығында теріліп, беттелген.
Кезекші редактор **Мағжан ҚУДАЙБЕРГЕН**